

וטהר לבנו

חידושים וחידושים

צו - פרה

לעילוי נשמת
עוזי יעקובי ז"ל בן שרה ושלמה עוקבי ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.

ד"ר צמח טייטלבוים ז"ל מנצח על חבורת חסידים ממוצא פולני ומוצא גאון
בירושלים

< העלון מחולק חינם – בשמחה מיועד לקחת לבית ללא תשלום >

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"
שמרון שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד בכתב
הספר "מעורר מאוד"
ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

הודו לה' חושלם כל ה2000 העמודים של החידושים שמשלמים את 7 הכרכים.
כך יהיה בס"ד בכל כרך 400 עמודים

כרך בראשית + מועדים נתרמו ב"ה
חסר 150,000

לכרך שמות – ויקרא – במדבר – דברים – הגדה של פסח
כל כרך בערך 30 אלף ש"ח

גדול המחטיאו יותר מהורגו, וגדול המקדשו יותר מהמחיהו
כי המזכהו לחיי נצח זה טובה נצחית מושלמת
וה' יזכה גם אותך ואת יוצאי חלצידך שתזכו לחיות בעולם הנצח, והלוואי גם בטוב בעולם הזה אמן

יחנן ריינר 0527120333
106855@gmail.com

וטהר לבנו - צו

צו את אהרן זאת תורת העולה

וזה מאוד פוגע בבורא עולם שבמוח החשוב שבו מותר האדם כי בו כוח המחשבה נשתמש בו נגד בורא עולם.
זבין לרש"י ובין להרמב"ם את הרהורי עבירה מתקנים על ידי קורבן, אבל עדיין זה נחשב קורבן נדבה כי קורבן זה בא בהחלטת לב האדם שבא לתקן את הרהוריו, ולא מסתפק בקורבן עולת תמיד של הציבור שקרב בבוקר ובבין הערביים שמכפר על כלל עם ישראל ועל הרהורי לבם כפי שמשמע קצת **במדורש רבה במדבר כא' כ'**, ומפורש בזוהר חדש תרומה מ', **וברבינו בחיי** מוסיף שלכן כתוב בעולה **"מוקדה על המזבח כל הלילה"** לפי שהאדם מהרהר בעיקר בלילה.

זייתכן שקורבן עולת יחיד נחשבת **"חסרון כיס"** – כי יש הפסד כסף לבעלים שהקדישוהו, שאדם זה שהרהר בעבירה החליט להפסיד **כסף כקנס** ולכן התנדב בעולה, שמחמת הקנס לא יחטא שוב בהרהור עבירה האסור בתכלית, וגם כי זה עלול לגוררו למעשי עבירה ממש. **ולכן** כתוב כפילות **"זאת תורת העולה היא העולה"**, כי העולה היא הקרבן המעולה ביותר מכל הקרבנות **זקוני ובמדורש**.

ולכאורה העולות שבפרשה זו מדברים על עולות תמיד של ציבור, כי תרומת הדשן זה בעקרו מאפר עולות התמיד, והרי הם חובה על הציבור ואם כן אין בהם את חיסרון כיס האמור קודם ששייך רק באדם פרטי???

זייתכן שהעולות תמיד שבאים מכספי הציבור מידי יום מכפרים על הרהורי עם ישראל באופן כללי, רק מכוח זה שיש אנשים המביאים עולה באופן פרטי ומתוך חסרון כיס, **ויחידים אלו הם אלו שמשפיעים עוצמת כפרה על כל הציבור שכל קורבנות עולת תמיד יכפרו לכלל עם ישראל על הרהורי עבירה ביום ובלילה**.

ולכן פרשת הקורבנות **בויקרא** מתחיל דווקא בקורבן עולה של אדם יחיד כי הוא הקורבן החביב מכל הקורבנות, שאדם זה באופן פרטי קנס עצמו על הרהור עבירה על כן בוודאי קורבנו חביב ביותר. **וכתוב "צו"** לשון זירוז מיד ולדורות, שזכור את העוצמה של הקנסות שיהודי קונס את עצמו בשביל שלא יהרהר ויחטא וחס ושלוש שלא יבוא גם לידי חטא במעשה רח"ל.

ללמדנו, שפעולה שאנשים יחידים עושים לתקן את עצמם ולהתגבר על יצרם זה לא משפיע רק עליהם עצמם אלא משנה ומשפיע טוב לכלל הציבור כולו, וזה חביב ביותר לפני בורא עולם, לכן זכרו האמירה **"בשבילי נברא העולם"** כן!! בכוחי לשנות ולהשפיע טוב על כל עם ישראל ולכל העולם או חלילה להיפך, לכן ובחרת בחיים ונשפיע רק טוב לכולם אמן ואמן.

והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה - המשך

בהרהור עבירה סופך שתיכשל בעבירה ממש, ותזכור שיכלת לקנוס את עצמך ולעצור ולא להיגרר למעשה עבירה.

ולכן כתוב **"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה"**, והנה מסר זה **בעצם כתוב פעמיים בפסוק**, שפעם אחת מתוארת המציאות שהייתה אש דולקת במזבח כל הלילה ששורפת את אברי וחלבי העולה – **"על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו"**, ופעם אחת מסר לאדם המקריב את העולה, **שאש תמיד תבער בו** – אש של קדושה שלא תכבה, כי הוא חיסר מכיסו לטפל בהרהורי העבירה, ומי שמשקיע זוכה ורואה ישועת השם ברוחניות **"ואש קודש תבער בו"**.

ואכן בנערותי שאלתי מכוון קדושת האדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל, איך מתגברים על הרהורי עבירה, האדמו"ר לא ענה אלא כתב לי בפתק **"לבטל מחשבות לא טהורות יעביר יד ימין על המצח ויאמר ז' פעמים** – אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", חשוב לי לציין שלצערי אירע דבר פלאי שאותו כתב קדוש למרות שעטפתי בטפט שקוף למען יעמוד לשנים רבות, לאחר תקופה די קצרה - חודשים ספורים התאדה הדיו מהנייר, והדבר כאב לי מאוד, אבל הגעתי למסקנה שזה חייב להיות חרוט בלב ולא רק בנייר.

כתב רש"י מת"כ, אין **"צו"** אלא לשון זירוז **"מיד ולדורות"**, ואמר ר' שמעון במיוחד צריכה התורה לזרז במקום שיש בו חסרון כיס – **הפסד ממון**.

מקשה הרמב"ן איזה חסרון כיס יש כאן לבני אהרן המצווים כאן להקריב את העולה, הרי הם מרוויחים שמקבלים את עורו של קורבן העולה???

ואומנם הוא עדיין לא דומה לרווח שיש בקורבן שלמים ששם יש לכוהנים חלק גם בשר, ואולי לכן צריך זירוז שלא יעדיפו להתעסק בשלמים?? אבל מכל מקום טענת הרמב"ן שמניעת רווח גדול יותר אי אפשר לכנותו כחיסרון כיס וכהפסד ממון!!!

והנה כתב התרגום **יונתן** וכן **במדורש רבה** שעולה באה על הרהור הלב, ואילו חטאת זה על שם החטא בעצמו, ולכאורה הדברים קשים מאוד שהרי כתוב גמרא **קידושין מ' שאין הקב"ה מצרף לישראל מחשבה רעה למעשה??** אומנם מצד שני כתוב בגמרא **יומא כט'** שהרהורי עבירה קשים מעבירה???

ובאמת נראה שרש"י הרגיש בקושיה זו, ולכן הסביר שהרהורי עבירה קשים מעבירה, הכוונה שמחשבות התאוה מחלישים את הגוף יותר מגוף העבירה בעצמה, **ולפי** זה קשה שאם כן מדוע צריך להקריב קורבן עולה על הרהורים?? הרי לרש"י זה לא חמור יותר מהעבירה אלא רק גורם יותר החלשת הגוף מהחלשת הגוף מעבירה עצמה.

ואולי אף על פי שאין הקב"ה מחשיב הרהורים כעבירה עצמה, בכל זאת יש עבירה להרהר בעבירה, שהרי כתוב מפורש **"ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"**, ועל עבירה זו מביאים קורבן עולה, למרות שאין חומרתה כמעשה עבירה ממש, כפי שעל מזיד לא מביאים קורבן חטאת ורק על שוגג מביאים קורבן חטאת.

ואומנם לרמב"ם מורה נבוכים ח"ג פ"ה יש יותר חומרת עוון בהרהורי עבירה, כי משתמש כביכול בשרים הנכבדים של המלך למרוד במלך, וזה פוגע יותר במלך ממרד של אדם רגיל, ואכן המוח והשכל זה כביכול השר החשוב של המלך,

לפי האמור קודם שעולה חביבה ביותר כי אדם קנס עצמו בכדי להימנע מהרהורי עבירה, מובן גם למה דווקא בעולה יש מצוות תרומת הדשן, **שמצוותה** עם תחילת היום לחפור בעומק האפר שבמזבח להוציא דשן, שזה לא האפר של העצים אלא איברים מהעולה שנשרפו לגמרי.

וכל כך למה?? כי עולה חביבה היא ביותר וכאמור קודם, ולכן גם לאחר שנשרפה עדיין מוציאים ממנה עוד מצווה, ולא פלא שכל יום היה נס שהדשן שנתרם היה נבלע בצד המזבח ודישן את כל אדמת העולם.

ולפי זה מובן מה שכתוב **"שבמקום שבו שוחטים את העולה שם תישחט החטאת"**, לומר לנו, שאם לא טיפלת

וטהר לבנו - צו

אל הבה נבוא כולנו יחד, נילחם ביצרנו, ונקנוס עצמינו בהרהור עבירה קנס כספי לצדקה, וזה יהיה כעולה שתגרום לנו שלא נחטא חלילה וגם שנתרחק מהרהורי עבירה, ועצם הקנס יביא אותנו לברכת "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

צו את אהרן

בזווית עיניו ודרך אגב ובכל זאת זה השפיע עליה עד כדי כך שנוולד לה בן לבן, מדהים עד כמה התמונה המראה משפיע על המוח, ומוזה נלמד שאפילו ראייה צדדית מהצד אפילו שאתה מרוכז בעניין אחר בכל אופן היא גם משפיעה מאוד על המוח, ונלמד עד כמה חייבים אנו להיזהר ממראות אסורות אפילו מהצד ודרך אגב ממש.

יייתכן שלכן אהרן הכהן לא רצה לגשת למזבח, כי חרוט היה בעיניו ובמוחו כל הזמן "חטא העגל" כמו שכתוב "וחטאתי לנגדי תמיד", ואפילו שבאמת הוא לא חטא, בכל זאת עצם הדבר שהוא היה נזכר בחטא העגל כשהיה ניגש להקריב זה כבר פוסל אותו מלגשת למזבח, כי זה מקטרג על עם ישראל.

ולכן למרות שאהרן לא חטא בעגל אלא להיפך, בכל זאת ריבונו של עולם תחילה לא הסכים שאהרן יקריב, אבל משה רבינו טען לריבונו של עולם שאם כן גם בני אהרן לא יקריבו כי זה פגיעה באהרן אביהם, ומחמת כבודו של אהרן הסכים בורא עולם שאהרן יקריב.

ואולי בא משה רבינו בציווי ה' ואמר לאהרן, תתבונן היטב במעשה הקרבן, שברגע שתקריב קרבנות בפרט קרבן עולה שכולה כליל להשם חשוב על כך שכל הלילה יוקדת בה האש, וגם התבונן שבבוקר צריך לחפור בתוך האפר ולתרום מהדשן ולהניחו בצד המזבח, כל התבוננות במעשה הקרבנות, תחדיר עמוק במחשבתך ומוחך, ומחשבה זו תחליף ממך את המראה ואת רושם חטא העגל, כי תחליף מחשבה במחשבה, שלילי בחיובי.

ואולי זה הכוונה "צו" מיד ולדורות, והזהרה יש כאן כי יש כאן חסרון כיס, והכוונה היא שאכן הקב"ה הסכים שחייבים שאהרן יקריב, וככה הדורות שאחריו גם יוכלו להקריב "מיד ולדורות", אבל יש כאן הזהרה וציווי לאהרן שיתאמץ לסלק את מחשבתו על חטא העגל ויחשוב ומול עיניו יצטייר רק את ה"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" - רק מחשבה חיובית "על קרבן העולה", כי אם יחשוב על חטא העגל יהיה כאן חסרון כיס שייפגם הקרבן שבמקום לרצות זה יקטרג על עם ישראל.

ללמדנו, שלפעמים יש לאדם קושי אמתי הנובע מתוך טראומה ועצב שנחרט עמוק בלבו, וקשה לו מאוד להתגבר על זה, והתורה מגלה לנו דרך נהדרת להתגבר על הקושי, שנכון לא הצלחת לחנוק את הקושי ולגמד אותה ולהפכה לאפס וכדומה אבל תעזוב את הקושי בצד, ותתרכז חווייה חזקה ועוצמתית אחרת שתהווה משקל נגד למה שנחרט במוחך, ומחשבה חזקה תגרש את מחשבה הקודמת, וככה במשך הזמן תתרגל למחשה החיובית החזקה והחדשה ולאט לאט תתרפא ממכאובך הנפשי והפנימי.

וכן לעניין החטאים, אדם שלצערנו התרגל לחטאים ולחשוב רע ולעשות רע ה' ירחם, והנה הוא מנסה להתחזק והמחשבות הטמאות קופצות לו כל הזמן, וגם בעת התפילות המחשבות הטמאות קופצות לו, והוא בוכה במר לבו, מה עלי לעשות?? הרי עזבתי דרך רשע ורצוני לשוב לבוראי בנאמנות!!! דע לך שבמשך השנים הטומאה נחרטה בלבך ובמוחך וקשה מאוד פתאום למחוק אותם כאילו לא היו, אלא מחשבה והרהור טמא תגרש עם מחשבה והרהור כשר וחיובי, באש של קודש שתכבה אש של טומאה, תהרהר בחידוש תורה מענג, ותיזכר בחווייה ותענוג רוחני מכל סוג העיקר שבכוחם תגרש את המחשבות הרעות ממך ומן ואמן.

וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר

ותירץ שהרי אמרו חז"ל אבות ה' ה' "עשרה ניסים נעשו בבית המקדש - ולא הסריח בשר הקודש מעולם", לכן גם הכלי שבלע מהקודש טעמו לא מסריח ולא נפגם לעולם.

ולכן אין ברירה וחייבים לשבור את כלי החרס כי יש בו בליעת איסור של נותר בקדשים.

תמהו המפרשים בעלי התוספות והרא"ש מדוע בכל העבודות בספר ויקרא לא הוזכר אהרן אלא רק את בני אהרן ורק כאן הזכיר את אהרן??

ותרצו על פי המדרש, שהקפיד הקדוש ברוך הוא על אהרן בגלל מעשה העגל ולא רצה לצוותו כלום, אמר לו משה להקב"ה ריבונו של עולם האם הבאר שנואה דהיינו האבא אהרן ואילו מימיה חביבים דהיינו הבנים?? וכמו כן לעצים חלקת כבוד שכתוב במשנה "הכל כשרים לעצי המערכה, חוץ מזית וגפן מפני שיצא מהן שמן למנחות ויין לנסכים", ולאחר לא תחלוק כבוד בשביל הבנים שיצאו ממנו?? הסכים אתו הקב"ה ולא עוד אלא שהקדים אהרן ולבניו שנאמר "צו את אהרן ואת בניו".

ולכאורה דבר זה תמוה מאוד, שהרי אהרן רצה לעכב אותם ולא חלילה לחטא ולהחטיא בעגל?? ועוד תמהו שבפרשת שמיני כשמשח ציווה את אהרן "קרב אל המזבח", כתב הרמב"ן שאהרן לא רצה לגשת למזבח כי ראה את המזבח ונזכר בחטא העגל, ותמהו שהרי הקב"ה כבר הסכים עם משה בפרשתנו שאהרן יקריב למרות חטא העגל, וכי משה לא עדכן את אהרן קודם בכך שבורא עולם הסכים שלמרות חטא העגל שאהרן יקריב?? ואולי פרשתנו היא לאחר מה שהיה ביום השמיני וצ"ע.

ואקדים במאמר עצום של רבי ירוחם ממיר, שהביא מדרש ברי" עג"ז מעשה בכושי שהתחתן עם כושית והנה להפתעתם נולד בן לבן, האבא המופתע רץ לרבי הקדוש כי חשש אולי הבן אינו שלו, שאלו רבי יש לכם מראות בבית?? ענה לו כן, שאלו רבי שוב איזה צבע המראות לבנות או שחורות, ענה לו הכושי המראות לבנות, אמר לו רבי זה בנך, ואשתך ילדה בן לבן כי בזיכרון של אשתך חרוט הצבע הלבן של המראות, ומכאן מוכיח רבי ירוחם עד כמה כוחו של דמיון מתוך ראייה שמיצצר כביכול בראיה ומציאות חדשה.

ונראה להוסיף על דבריו דבר מדהים, שהרי המראה עצמה היא לא בצבע לבן, ורק המסגרת מהצדדים לבנה, ובכל זאת נחרטה לה הצבע הלבן שבצד של המראה, שראתה

וטהר לבנו - צו

נשאלת השאלה, למה אכן הנס פעל גם על הבלוע בכלים שלא יסריח, הרי בגלל נס זה היו צריכים לשבור כלים, ואולי עדיף היה שהנס לא יפעל על הנותר הבלוע בכלי, שגם ככה הוא אינו נראה לעין ואין כאן ביזיון לקדשים אם

יפגם טעמו??? **אלא** נראה לתרץ שאדרבא כלפעם שניפצו ושברו כלי חרס זה חידוד לכל אדם שראה זאת שקודש לא מסריח, שאפילו בליעת הקודש גם כן לא מסריחה ולא נפגמת.

וזה מלמד אותנו מוסר השכל עצום, שלכל יהודי יש בליעה של ניצוץ של קדושה, והיא לעולם לא נפגמת ולעולם לא מסריחה, ואם יש בעיה בכלי אז מנפצים את הכלי או עושים לו הגעלה, אבל נקודת הקדושה קיימת תמיד בלי שום פגם, ולא נעים לחשוב מה המשמעות של ניתוץ כלי או הגעלת כלים במשמעות על ניקיון עצמנו ה' ישמור!!!

ולכן אסור שהקדושה תהיה כנותר - כמויותר בנו, אלא הקדושה תהיה מרכז חיינו, ואילו שאר הדברים הגשמיים הם יהיו הנותר, ובעזרת ה' נהיה קדושים וטהורים, ואם בכל זאת נכשלנו חשוב לדעת שדווקא בימינו אפשר לתקן ולא על ידי גלגולי שלג וצומות וכדומה, כי היום הדור חלש מאוד, רק נקבל עזיבת החטא לנצח, ונתחזק מאוד וגם נחזק אחרים עד כמה שידינו משגת וכך ה' יתברך יקבל את תשובתנו בשלימות ויקרבנו אליו באהבה אמן ואמן.

"נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת"

כהן לוי ישראל אנשים נשים וטף, וגם נאכלים בכל ירושלים, ובכל זאת ניתן לו הזמן הארוך ביותר לאכילתו, שזה 2 ימים ולילה אחד, כאשר כל הקורבנות נאכלים רק יום אחד בלבד, וחלקם רק בשטח בית המקדש??

והתשובה לכך היא ששמחה צריך לשמח כל יהודי, וכמה שיותר יהודים וכמה שיותר זמן, ושהשמחה תהיה כמה שיותר זמן. **ולכן** שלמים שהוא קורבן שמחה, מורחב מקום אכילתו וזמן אכילתו ואוכליו למקסימום האפשרי מכל הקורבנות. **ובזמן** הזה כאמור השלמים זה "חידושי תורה", כדאי שיתענגו ממנו בכל העיר, וטעמם הטוב ימשך למשך הזמן הארוך ביותר ששייך, וכששייך שייהנו ממנו כל אדם "אנשים נשים וטף".

ולכן כל אחד מאתנו ישתדל לחדש חידושי תורה "מגילת ספר", שיענגו כל אדם, וטעמם הטוב ימשך למשך הזמן הארוך ביותר ששייך, וראיתי צעירים שהתקרב בתנופת על ובעוצמה רק לאחר שהם חידשו חידושי תורה בעצמם, כי השמחה בערה בהם כאש בוערת על לב השמים, ולכן חובה עלינו להשתמש בכלי עוצמתי זה בכדי להתחזק ולהתעלות, ואכן בזכות חידושי התורה הקב"ה מחזקני בהתמדה להתקרב לעבודתו ית', ובעזרת ה' אזכה ונזכה כולנו לכך ולאורך ימים אמן ואמן.

אם על תודה יקריבנו

שלמים, אבל לעתיד לבוא שיתבטלו כל הקורבנות אזי כל קורבן שיבוא על הודאה להקב"ה על כל טובה שנעשתה לו ולא רק מה 4 הטובות הנזכרים, יהיה קורבן תודה.

אבל עדיין צריך ביאור מדוע לעתיד לבוא קורבן תודה לא בא מיד לאחר הגאולה כפי שמביאים את החיובי חטאות שהצטברו לפני הגאולה, איך עדיין יביאו קורבן תודה גם לאחר זמן של הגאולה, למה רק לאחר זמן הוא מתעורר להביא קורבן תודה?? ואיך זה לא בטל בהמשך, וכי בני אדם לא נזכרים ומבינים את חסדי ה' מיד בביאת המשיח ועת הגאולה שהאור מאיר את העולם???

ונראה לתרץ, שאת ההבנה הגדולה בחסדי ה' שהיו בצרות של חיינו שהיו לפני הגאולה, זה מקבלים רק על ידי התעלות בתורה בשיעורים שנוזכה לשמוע בעת הגאולה מפי הקב"ה, וכל זמן שיתעלו בעוד לימוד תורה, כך הם מתעלים ומבינים יותר לפרש את החסדים של הקב"ה.

ולכן קורבן תודה לא מתבטל אלא ממשיך הלאה בימי המשיח לאורך ימים, משא"כ שאר הקורבנות הבטלים כי אין יותר בעולם חטאים והרהורי עבירה, **ובינתיים** שהגאולה עדיין לא הגיעה, ואין לנו קורבן תודה, עלינו לנהוג כפי שנהג **סבו של החיד"א** שהיה ממגורשי ספרד שמאז שניצול מטביעה בים, התחיל לחתום את חתימתו בצורת ספינה בכדי שיזכור הוא ומשפחתו את הנס לנצח, כי מצווה לזכור את הנסים לדורי דורות ולהודות לה' ע"כ.

ה"ש אגת אריה" פירש את הפסוק "זבח ומנחה לא חפצת- הנה במגילת ספר כתוב עלי", שהכוונה לחידושי תורה המשמחים לב שהם במקום השלמים שבאה בנדבה ומתוך שמחת הלב.

אזי בזמן הזה ואפילו בזמן בית המקדש המחדש חידושי תורה נחשב לו כאילו הקריב קרבן, ועל כל פנים בזמן שלא חפץ הקב"ה בזבח ומנחה שבית מקדשינו חרב, נשתמש בכוח "מגילת ספר כתוב עלי" במקום הקרבת שלמים.

ולפי זה מתורצת הקושיה, למה דווקא בקורבן שלמים שיש לו הרבה אוכלים בכל זאת ניתן לו זמן אכילה הארוך ביותר מכל הקורבנות?? שהרי שלמים נאכלים לכל אדם -

כתב הרש"ש מנחות פ' שתודה באה רק על אחד מהארבעה שחייבים תודה בלבד שהם יורדי הים באניות ואסירים שהשתחררו וחולים שהתרפאו והולכי מדבריות, ושאר קורבנות על תודה לה' על נס והצלה מסוג אחר זה יהיה קורבן שלמים הנאכל 2 לילות אחד.

והנה כתוב במדרש רבה ט' ז' שלעתיד לבוא - כשמשיח יגיע, כל הקורבנות בטלים חוץ מקורבן תודה, והקשה רבי חיים זייציק שהרי לעתיד לבוא אין יותר צרות מדרש רבה כג' א' ואולי כי גם בטל ייצר הרע, ואם כן על מה יביאו קורבן תודה???

ותירץ הגאון רבי חיים, שלעתיד לבוא יבינו איזה חסד ואיזה טובה היה להם במקרים הקשים והצרות שהיה להם בימי הגלות קודם הגאולה, ועל זה הם יביאו קורבן תודה לעתיד לבוא!!!

ולכאורה, אם זה היה אחד מ 4 מקרים שחייבים עליהם קורבן תודה, אם כן הוא זוכר את הנס הגדול הזה והוא לא צריך להיזכר בו ולהבין אותו בהבנה מיוחדת שמקבלים אותה רק לעתיד לבוא, ואין זה שונה מחובה שהתחייב עוד קודם, כפי שהגמרא מספרת שרבי ישמעאל כתב בפנקסו שלעתיד לבוא הוא יביא חטאת שמינה על שוגג שחטא??

אלא ייתכן שכאשר היו עוד קורבנות אכן תודה באה רק על 4 דברים הנזכרים, כי לשאר הטובות מקריבים קורבן

ולכן גם אני למדתי וראיתי לזכור את חסדי ה' עמי שהתפילין שלי אבדו ונדרסו ונחתכו בשני חתכים עמוקים בדיוק באמצע התפילין בין של יד לשל ראש. וברוך ה' התפילין עצמם נמצאו לאחר כמעט כחודש בניסי ניסים, והאת על ידי שבני היקר התאמץ ללכת מרחק גדול מאוד לתפילת ערבית בשעה מאוחרת ביותר, ושם ראה מודעה על מציאת תפילין שכמעט

וטהר לבנו - צו

הייתה מכוסה ותלושה מרוב ימים, וכמוכן כפי שהתחייבתי בעת צערי נתתי לרב חשוב שיבדוק את התפילין יסודי, וברוך ה' הרב אישר שבנס אין פגע ונזק בתפילין עצמם, וביום שקניתי נרתיק חדש צירפתי את הנרתיק החדש, כך שכל פעם אזכר בנס הגדול ואזהר יותר בשמירת התפילין, ואזכר בנסי ה' עמדי תמיד.

והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף

ובחסכנות ומרעיב את עצמו כי אין לו ביטחון בה', ודואג אל צורכי המחר.

וכאן הבן שואל, וכי איך נדע האם האדם הוא רשע חסכן או צדיק מסתגף ומסתפק במועט, בבחינת "פת במלח תאכל"??

והתשובה פשוטה היא, נראה איך הוא נוהג עם אחרים, אם לאחרים הוא נדיב ונותן ברוחב לב, סימן שהוא צדיק סגפן וקדוש, אבל אם לאחרים הוא גם קמצן אזי הוא רשע וחסר ביטחון.

ללמדנו, שאותו פעולה יכולה להיות שווה בין צדיק לרשע, וההבדל נמדד רק ביחסו לאחרים לפי זה נדע האם צדיק וקדוש לפנינו או רשע קמצן לפנינו, ונזכור שלדאוג לגשמיות של השני זה הרוחניות שלנו, וצדקה תציל ממות אמן ואמן.

כל חלב שור וכשב לא תאכלו

והנה הבית הלוי מבאר דרשת חז"ל על תהילים לו' ז': "אדם ובהמה תושיע ה'" שאפילו שיש לנו דעה עצמית בכל אופן נמשכנו אחרי ה', כמו שבהמה נמשכת אחרי בעליה בלי דעה ורצון עצמי אלא כמילוי פקודה מושלמת.

ונראה להוסיף, שלמרות שאומרים בתפילה ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, לבד הנשמה הטהורה!!! ואם כן המבדיל לטובה את האדם מן הבהמה זה בכוח התבונה לעשות רצון ה' וזה מעלת האדם המשובחת באמת,

בכל זאת אין כאן סתירה, כי גדלות האדם היא שלמרות הבנתו ושכלו הוא הופך עצמו כבהמה לקיים מצוות ה' בציוות מושלם כמו בהמה לבעליה, שמקיימים אנו בשלימות את הפסוק "אשרי תמימי דרך ההולכים".

והמדרש מגלה לנו שדרך יש בו 2 שלבים קשים א. התכונן של הדרך, ב. ההליכה עצמה, ולכן כתוב "תמימי דרך, ההולכים" ובכל אחד מהחלקים יש בו ניסיונות חדשים ועלינו להתגבר בכל חלק באופן מחודש, והדרך לנצח זה בתמימות, כי חייבים ללכת ואין אפשרות אחרת ואין דרך אחרת, ואשרי ההולך בדרך השם בתמימות ובלב שלם, מתוך אהבת ה'.

זאת התורה לעלה ולמנחה ולחטאת

ועל זה עונה המדרש, "בדבר ה' שמים נעשו", הרי כל העולם נברא בדבר ה', לכן גם לתקן חטאים הקב"ה נתן כוח לתקן בדיבור התורה הקדושה.

ונשאלתי ע"י תלמיד יקר ביותר שאולי לתקן קלקול ולבטל את הקיים יותר קשה מאשר ליצור דבר חדש?? ואם כן מה הראיה מבריאת העולם??

ונראה לתרץ, שבבריאת העולם היה יצירה של יש מאין, שיצירה כזו היא קשה מאוד מאוד, ואילו התשובה ותיקון החטא שהיה קיים בעולם, וייתכן שאפילו טמון כבר בתוך העבירה, לכן יש כאן לימוד מכל שכן, שאם יצירה ובריאה חדשה נוצרה על ידי דיבור כל שכן תיקון וביטול עבירה שזה כבר היה טמון קודם בוודאי יתוקן על ידי דיבור.

אגב חשבתי להוסיף מדוע נאמר חידוש כזה, שבעבירה עצמה טמון כוח התשובה ותיקון העבירה, כי כידוע כאשר חוזרים בתשובה מתוך אהבת ה' יתברך אזי העבירות נהפכות לזכויות, לכן מתאים מאוד שהתשובה תהיה טמונה בעבירה עצמה.

כתב בעל החינוך, שיש כאן רמז על מידת הביטחון, כי הנה בורא עולם דורש לא להותיר מהבשר, ומה שבכל זאת נותר מהבשר ישרף, ולא שינצלו את הבשר הנותר להנאת שום בריה בעולם. **וכל כך למה??** כי בורא עולם רוצה לחנך אותנו לבטוח בה' ולא לחסוך עבור האוכל הנצרך למחרת מפני חוסר הביטחון בה' והדאגה מהאוכל הנצרך למחר.

וכך ביאר הגר"א את הפסוק במשלי "צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר" שצדיק לא חוסך אוכל למחרת כי יש לו ביטחון בה' שיפרנסו. **אבל** הרשע אוכל בקמצנות

ללמדנו, שאותו פעולה יכולה להיות שווה בין צדיק לרשע, וההבדל נמדד רק ביחסו לאחרים לפי זה נדע האם צדיק וקדוש לפנינו או רשע קמצן לפנינו, ונזכור שלדאוג לגשמיות של השני זה הרוחניות שלנו, וצדקה תציל ממות אמן ואמן.

כתוב במדרש תהילים על הפסוק "אשרי תמימי דרך ההולכים", תמימים וחסידים היו דור המדבר, בתמימות קיבלו את התורה, אמר להם: "כל חלב שור לא תאכלו" לא אמרו לו למה?? אלא קיבלו עליהם, ואף על פי שקיבלו עליהם לא אמרו למה נעשה אותם???

ולכאורה יש לתמוה למה המדרש לא הביא את הפסוק "נעשה ונשמע"???

וייתכן שכאן מדובר על תמימות אחרת, שידוע אתה מה נדרש ממך בפירוט ובכל זאת גם בלי להבינה תקבלה, ויש כאן תמימות - בלי שאלות לא רק בקבלה שקיבלו על עצמם בתמימות, אלא גם בשעת מעשה, שהרי גם תמים יכול ליפול בשעת מעשה, כי אז היצר מתעורר מחדש ומחליש ומכביד עלינו את העבודה בטענה שגדולה וקשה היא מאתנו, וזה ממש לא כפי שחשבנו תחילה בעת הקבלה.

והמדרש מגלה לנו שדרך יש בו 2 שלבים קשים א. התכונן של הדרך, ב. ההליכה עצמה, ולכן כתוב "תמימי דרך, ההולכים" ובכל אחד מהחלקים יש בו ניסיונות חדשים ועלינו להתגבר בכל חלק באופן מחודש, והדרך לנצח זה בתמימות, כי חייבים ללכת ואין אפשרות אחרת ואין דרך אחרת, ואשרי ההולך בדרך השם בתמימות ובלב שלם, מתוך אהבת ה'.

כתוב במדרש רבה שעל זה כתוב "בדבר ה' שמים נעשו", ובספר יערות דבש תמה מה הקשר בין הקורבנות למעשה בראשית?? ובפשוט אפשר לתרץ שאלתו שהרי כתוב "אם לא בריתי יומם ולילה חוקי שמים וארץ לא שמתיי", ובריתי יומם ולילה זה כולל גם עבודת הקורבנות. **וכדברי הגמרא** מגילה לא' אלמלא מעמדות שזה לימוד תורה לפי סדר מיוחד, שנאמרו על ידי משמרות ישראלים במקביל להקרבת הקורבנות, לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר: "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיי".

וביערות דבש תירץ, שכתוב שהקורבנות מכפרים, אומנם דיבור התורה מועיל כקרוב עולה שמכפרת על הרהורי הלב מובן, כי דיבור התורה מבטל את מחשבת הלב הרעות, אבל על חטאת איך יתכן שדיבור התורה יכפר ויועיל? הרי הוא עשה מעשה עבירה ואיך דיבור יבטל מעשה?

ובפרט יובנו דבריו לפי דברי הגמרא הקודמים בדעת רבא ור' יצחק וריש לקיש שלימוד התורה מכפרת כמו או יותר מהקרבת הקורבנות, בוודאי יקשה קושייתו היאך מעשה של חטא שמביאים עליו חטאת יתכפר ויתבטל על ידי דיבור של לימוד תורה???

וטהר לבנו - צו

לחוטאים, שכך כל עם ישראל ילמד שתמיד אפשר לחזור בתשובה גם על עבירה חמורה וחוצפה נוראה שמשא הקדושה נפילה לעומק הטומאה לעבודה זרה, אבל עדיין אפשר וחייבים לחזור בתשובה.

וכן כלפי דוד המלך קודש הקודשים מחבר ספר "תהילים" נעים זמירות ישראל, הנפילה העצומה הזו עם בת שבע כביכול, גם בעבירה שלו שנביכול חטא טמון בה כוח של תשובה, שכל אדם אפילו רב ואדם גדול וחשוב ביותר כשיפול יוכל תמיד להתגבר ולחזור בתשובה.

נאחזי הגדול ממני בשנים ובחוכמה ובכל דבר טוב הרה"ח ר' שאול ריינר שליט"א מיד ציין לי שכך כתוב מפורש בספר "רוח החיים" של רבי חיים מוולאזין תחילת פרקי אבות, שאין קיום לעבירה אפילו רגע אחד בלי ניצוץ הקדושה שיש בשורשו, שזה שבעצם כוח התשובה הטמון בו, ועוד הביא לי מקורות לכך מספרי אבות החסידות ששורשם בספרי קבלה.

נאכזן ציין לי ידידי הרה"ח ר' יצחק מאיר קורמן שליט"א שבספר תולדות יעקב יוסף - וישב את א' יש דברים דומים קצת לענינו, שהביא ששמע ממורו הבעל שם טוב, שאדם שלם כשיזדמן לו ביטול תורה ותפלה יבין שגם זה מיזד יתברך שדוחה אותו כדי שיתקרב יותר.

ללמדנו שמחובתנו לנצל את כוח התשובה בכל מצב, ואם תתיימש מהתשובה כי הנפילה הייתה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, דע לך שאת המוסר השכל וכוח התשובה שהקב"ה טמן בחטא העגל ובחטאו של דוד המלך, אם לא ננצל אותם לחיובי - לחזרה בתשובה, אם כן זה גורם שאנחנו כביכול גורמים לחטא העגל וחטאו של דוד להתעצם לרעה, כי זה לא השיג את מטרתו, והאשמה תהיה תלויה בנו, וגם מפתח של תשובה אנחנו הופכים זאת לחילול ה' נורא ואיום.

לכן, עליך החובה "למרות הביזיונות" לקום מעמק הבכא ולחזור בתשובה, ודע שאתה לא צריך ליצור את התשובה, אלא זה כבר קיים, ומצפה לך בוא גש קח ותתחזק, ואדרבא "תהיה גם אתה חוליה בשרשרת המחזירים בתשובה", שגם עליך יגידו אוי "כמה נפל האדם רח"ל אבל כל הכבוד לו הוא קם והתעלה חזרה" וצמח בתשובה גמורה לתפארת עם ישראל, קדימה חזק ואמץ, אל ייאוש!! ואל תבוש מהמלעיגים, חזור אבא מחכה לך: בני היקר חזור ידי פרושות לקבל אותך באהבה תמיד.

"ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד"

אבל כאמור יש כאן נקודה נוספת, כפי שראינו דבר מדהים אצל רבי עקיבא בתחילת דרכו עם רחל, שהגמרא נזרים ני מספרת שהם חיו בעניות עצומה, ולרחל בת העשירים היה קשה לה מאוד חיי הצער, לכן שלח להם ריבונו של עולם את אליהו הנביא בדמות אדם עני, וביקש מהם קצת קש עבור אשתו שילדה, שיוכלו להכין מתרומת הקש עריסה לתינוק, כמובן רבי עקיבא הביא להם קש, כי קש היה לו בשפע, וכפי שאנשים אומרים "הוא אכל קש"!!! ורבי עקיבא מעודד את אשתו, הנה לך רחל, יש עניים ומסכנים הרבה יותר מאתנו, אנחנו לא בתחתית!!

ולכאורה הדבר לא מובן, שמדוע אליהו הנביא לא בא עם ציק שמן לפתור להם את הבעיות??? שהרי אם כבר אליהו הנביא מגיע שיביא יהלומים??? **וכן** אצל רבי שמעון בר יוחאי במערה, נעשה נס וצמח להם עץ חרוכים ונפתח להם מעיין, ולכאורה אם כבר יש נס, שיגדל להם אוכל של בני אדם, ולא נס לאכול חרוכים שזה בעיקרון מאכל בהמה???

אלא יש כאן יסוד עצום, שבורא עולם עושה ניסים לאוהביו הצדיקים, אבל ניסים מיוחדים שבהם יצליחו לחיות אבל בחיילי חץ, כי עבודת השם מתוך קושי וייסורים אין ערוך לה, כי ככה גודלים, "היזהרו מבני עניים שמהם תצא תורה", וכן הדברים גם כאן במשכן, שלמרות הנס שמועט המחזיק את המרובה בכל זאת היו "עומדים צפופים".

וביקשתי מידידי הרבים עזרה למצוא מקור לחידושי זה, וברוך ה' שפנה אלי יהודי יקר וצדיק ואמר לי שמפורסם מאמרו של המגיד הגדול ממעזריטש שאמר שבתוך כל עבירה כבר טמונה ה"תשובה" שלה, כמו ששמך הזית טמון בזית עצמו, וזה כוונת המשך הגמרא יומא לח' "הבאליטהר מסייעין אותו", ולא כתוב "פותחים לו", כי "פתח התשובה" היה קיים עוד לפני עשיית העבירה, ועכשיו רק מסייעים לו שיוכל לעשות תשובה מיד.

ודומה לרעיון זה הוכיח ליעוד מהגמרא ע"ז ד' "שאמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחאי: לא דוד ראוי לאותו מעשה, ולא ישראל ראויים לאותו מעשה - עגל, לא דוד ראוי לאותו מעשה, שכתוב: (תהלים קט) "ולבי חלל בקרבי", ולא ישראל ראויים לאותו מעשה, שכתוב: "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים".

אלא למה עשו?? לומר לך, שאם חטא יחיד - אומרים לו: כלך אצל יחיד, ואם חטאו צבור - אומרים להו לנו אצל צבור" וזה נתינת פתח ופתחון פה לכל יהודי שיחזור בתשובה בכל מצב, ומכל עבירה.

דהיינו שהסיבה שבגללה הסכים הקב"ה לנסות את עם ישראל במעשה שטן שכאילו משה מת וחושך בעולם, כיגם אם יחטאו בעגל, יש בעבירה זו תועלת של תשובה

ללמדנו שמחובתנו לנצל את כוח התשובה בכל מצב, ואם תתיימש מהתשובה כי הנפילה הייתה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, דע לך שאת המוסר השכל וכוח התשובה שהקב"ה טמן בחטא העגל ובחטאו של דוד המלך, אם לא ננצל אותם לחיובי - לחזרה בתשובה, אם כן זה גורם שאנחנו כביכול גורמים לחטא העגל וחטאו של דוד להתעצם לרעה, כי זה לא השיג את מטרתו, והאשמה תהיה תלויה בנו, וגם מפתח של תשובה אנחנו הופכים זאת לחילול ה' נורא ואיום.

לכן, עליך החובה "למרות הביזיונות" לקום מעמק הבכא ולחזור בתשובה, ודע שאתה לא צריך ליצור את התשובה, אלא זה כבר קיים, ומצפה לך בוא גש קח ותתחזק, ואדרבא "תהיה גם אתה חוליה בשרשרת המחזירים בתשובה", שגם עליך יגידו אוי "כמה נפל האדם רח"ל אבל כל הכבוד לו הוא קם והתעלה חזרה" וצמח בתשובה גמורה לתפארת עם ישראל, קדימה חזק ואמץ, אל ייאוש!! ואל תבוש מהמלעיגים, חזור אבא מחכה לך: בני היקר חזור ידי פרושות לקבל אותך באהבה תמיד.

כתב רש"י "שהיה מועט מחזיק המרובה", ושואל החתם סופר בשבילמה הקב"ה צווה להקהילם במקום צר "בפתח אהל מועד" שלמרות המקום הצר כל כך בכל זאת בנס הוא יכול את כולם??? וכי מה מטרת נס זה??

ומתוך החתם סופר שהמטרה כאן הייתה שיתרגלו להסתפק במועט!! ושלא יאמר אדם צר לי המקום, שיראה הנה אפילו מקום צר מספיק לכולם, ויהיה מספיק לו אפילו קב חרובים ולא יבקש מותרות, וייתכן שלכן עמדו צפופים והנס הבולט היה שמשתחוים רווחים, כי יש לחך לצפיפות והסתפקות ולא לחיי נוחות ורווחה.

ונראה להוסיף, שעם ישראל זכה לנס שמועט מחזיק את המרובה, בזכות שהם לא התווכחו עם משה, בטענה: **רבינו משה, אולי כדאי שנתאסף במקום גדול??**

אלא בתמימות כולם באו למרות הידיעה שהמקום צר, וגם כשראו עם רב וציבור ענק שמילא את פתח אוהל מועד ואת החצר לא אמרו לעצמם נעמוד בחוץ מהצד, כי לא שווה לנסות להיכנס שהרי ממילא המקום צפוף באנשים, אלא נכנסו באמונה שיהיה טוב, ואכן קרה נס והיה טוב.

וזה כמו הנס של בתיה בת פרעה, שהושיטה יד להציל את משה מהיאור למרות שהיה מרחק עצום, אבל באמונה עשתה מה שיכלה אפי' שאין כאן היגיון, כי במקום שנגמר ההיגיון מתחילה האמונה, ובכוח האמונה קרה נס והתארכה ידה.

לכן, מורי ורבותי: בזמנינו שהמחיה יקרה מאוד, עלינו לחיות בצמצום!! אבל גם לחיות בצמצום בזמנינו מאוד לא קל מכמה בחינות, וצריך רחמי שמים מרובים, אז קדימה נרבה בתפילה לפני אבינו שבשמים, אבל זכור נזכור שגם אם

וטהר לבנו - צו

התפללנו רבות מעומק הלב, "לא תמיד עפים יהלומים", לפעמים אליהו עוד בא לבקש ממך, כמו הקש שביקש מרבי עקיבא, זכרו, יש ניסים! אבל לא תמיד זה נס לעשירות, לפעמים זה נס שנוכל להמשיך לחיות בצמצום ולא לקרוס חלילה, לא קל להגיד זאת, בפרט אם החובות מעיקים ולוחצים מאוד, אבל אנחנו בנים למקום והוא ישלח לנו ישועת השם, "היז השם תקצר"!! אז קווה אל ה' חזק ואמץ ליבך, ושוב קווה אל ה', וישועת השם כהרף עין אמן ואמן.

ויאמר משה אל העדה, זה הדבר אשר צוה ה' לעשות

ואפשר אולי להוסיף על דבריו, שדווקא מתוך הקדושה אפשר להגיע לאור התורה הפנימי, שהנה מתוך 7 פעמים קדושה שנאמר לגבי המזבח מזה למד הרמ"ע שמכאן הרמז לתורה שבעל פה הנלמד מתוך התורה שבכתב, ולכן נתחזק בקדושה כפולה ומכופלת ושבעתיים, ונגיע לאור התורה הטמונה בה.

ואכן, ראיתי מפרשים שמתחבטים היאך משה רחף את אהרן ובניו, הרי מה עם כבוד משה?? ומה עם הצניעות??

אבל הדברים משתלבים בתירוץ הקודם, שמתוך קדושה מיוחדת שהייתה אז עד כדי כך שכתוב 7 פעמים "קדושה" יתכן שנוצר להם מצב כמו שהיה לאדם הראשון וחוה קודם החטא שלא היה להם בושה ואחידה כלל בעניין הצניעות, כי הם היו קדושים וטהורים בלי יצר הרע.

יכן גם הגיעו משה ואהרן ובניו ועם ישראל לקדושה גדולה מאוד ביום שמשה קידש את המשכן ואת אהרן ובניו, ולכן זה לא היה בושה למשה שהיה כמלך, ולא היה חוסר צניעות לרחוץ ולהלביש את אהרן ובניו לפני כל העדה.

ודומה לזה ראיתי בדרכי מוסר בשם רבי משה רוזנשטיין, על הפסוק "ועש אהרן ובניו את כל הדברים" שביאר רש"י להגיד שבחן שלא היטו ימין ושמאל, ולכאורה מה החידוש שלא היטו הרי מדובר בצדיקים גמורים?? וגם היה לו לכתוב שלא שינוי מה המשמעות שלא היטו??

ותירץ שהחידוש שלא היה להם אפילו נטייה וניסיון לשנות, שעקרו מהשורש את היצר הרע בעניין זה וודאי, ולדברינו עקרו גם את חטא אדם וחווה וכאמור.

ללמדנו, שאם נשקיע 40 יום ועוד 40 יום וכן הלאה, ברציפות בשמירת עיניים ונרבה בקדושה, זה יהפוך לנו כטבע להתגבר, ויפחת טבענו לנטות לרע, ובידנו הדבר רק חזק ואמץ, אמן ואמן.

ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אתו לקדשו:

ועוד מקשים לפירוש ה'ב', שא"כ יהיה כתוב כשהיה "מסתפר"?? וגם מקשים שלמרות שבשולחן ערוך יורה דעה קפ"א משמע שמותר לספר זקן לא כעין תער, בכל זאת בזהר ח"ג באדרא רבא קלא א' מבואר שיש בזקן י"ג חלקים כנגד י"ג מידות של רחמים, ושם קלג' ב' דיקנא דאקרי פאת הזקן לא בעי ב"צ לחבלא האי סטרא משום חסד דעתיק יומין, כלומר שהזקן זה כנגד מדת החסד של הקב"ה ולכן אסור לנו להשחיתו.

ובכתבי האר"י ז"ל שער הכוונות י' ב', כתב: והיה מורי זלה"ה נוהר מאד שלא לחתוך שער הזקן כלל, לא בתער ולא במספרים, לא למעלה ולא למטה, ולא בשום מקום מן הזקן, אפילו למטה תחת הזקן באותם שערות קטנים החופפים על הגרון ממש, ולא עוד אלא היה אומר שאיסור גדול מאד הוא לעקור או לתלוש בידו אפילו שער אחד בלבד בכל מקום זקנו, כי הם צינורות של שפע, ולכן צריך האדם ליהרר שלא ישים ידו בזקנו למשמש בה כדי שלא יעקור ויתלוש איזה שער.

וחשבתי בדרך אפשר, שאולי לאהרן הכהן היה לו אכזקן ארוך באמת שיורד על פי מידותיו, אבל אולי קרה לו מה שקרה למרן ראש הישיבה זצ"ל שפתאום נשר לו והתקצר לו הזקן מאיליו, ולכן לא כתוב כשהיה "מסתפר", אלא "מספר", שכביכול מאליהו קרה מרוב אריכות זקנה הורד עלפי מידותיו כפשוטו. אבל אם נפרש כן האם יש הסבר מדוע יקרה לאהרן הכהן דבר שכזה?? בפרט שזה כביכול הטריח את הטיפות הקדושות של שמן המשחה לטפס לעיקרי זקנו!! (ובכל אופן פירוש זה אינו

ובהמשך כתוב "ויקרב משה את אהרן ואת בניו וירחץ אתם במים וילבש וילבשם" ובהמשך כתוב "ויקח משה את שמן המשחה ויז ממנו על המזבח שבע פעמים".

ועל פסוקים אלו הקשו המפרשים, א. קושיית האור החיים הקדוש למה משה רבינו היה צריך להקדים "זה הדבר אשר צוה ה'" הרי ברור שמשה רבינו לא יעשה דבר שלא נצטווה עליו מהקב"ה?? ב. למה נצטווה משה לרחוץ ולהלביש את אהרן ובניו, הרי משה רבינו כמלך וזה ביזיון עד כדי כך שאפילו לעבד עברי אסור לעשות כזאת לאדונו מחמת ההשפלה? ג. רש"י כתב: לא ידעתי היכן נצטווה משה להזות שמן המשחה על המזבח 7 פעמים??

והרמ"ע מפאנו מתרץ, שאדרבא מתוך דברי רש"י יוצא לנו שיש כאן עדות מוחלטת מהתורה שבכתב לתורה שבעל פה, שהרי משה רבינו הקדים שכל מה שהוא יעשה זה על פי צווי מפורש מבורא עולם, והנה כמו שרש"י ציין לא כתוב בתורה שהקב"ה צווה אותו להזות 7 פעמים על המזבח, ובכל זאת משה רבינו עשה זאת, ומוכח שנטווה בעל פה גם מה שלא נכתב.

ובעצם זה עונה גם על השאלה של האור החיים הקדוש, למה היה צורך למשה להקדים שפועל על פי ציווי ה'?? כי כאן חידש משה שנלמד מהתורה שבכתב שיש תורה שבעל פה.

ומוסיף הרמ"ע שבכל זאת אפשר ללמוד ברמז על 7 ההזאות, כי כתוב 7 פעמים לשון "קדושה" בעניין מזבח העולה בפרשיות התורה, ללמדנו שצריכים 7 פעמים להזות בשמן משחה קדוש על המזבח לקדשו.

ללמדנו, שאם נשקיע 40 יום ועוד 40 יום וכן הלאה, ברציפות בשמירת עיניים ונרבה בקדושה, זה יהפוך לנו כטבע להתגבר, ויפחת טבענו לנטות לרע, ובידנו הדבר רק חזק ואמץ, אמן ואמן.

על פסוק זה יש גמרא שכל כולה נראית כמגילת סתרים, הגמרא כריתות ה' דורשת "כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן" - שכמו שני טיפות של מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו, ואמר רב פפא: כשהוא מספר, הטיפות עולות ויושבות לו בעיקר זקנו.

ועל דבר זה היה משה דואג, אמר: שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה?? יצתה בת קול ואמרה: "כשמן הטוב כטל חרמון" מה טל חרמון אין בו מעילה, אף שמן המשחה שבזקן אהרן אין בו מעילה.

ועדיין היה אהרן דואג, אמר: שמא משה לא מעל אבל אני מעלתי?? יצתה בת קול ואמרה לו: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", מה משה לא מעל, אף אתה לא מעלת.

ומה הכוונה "כשהיה מספר"?? רש"י כאן מביא 2 הסברים, א. שהיה מדבר ומספר, ב. מספר את הזקן במספרים, אז הטיפות היו מטפסות מקצה זקנו לעיקרי זקנו כדי שלא יפלו, ואילו במסכת הוריות יב' מביא רש"י רק את הפירוש הראשון, אומנם הרא"ש שם מפרש כפירוש השני של רש"י כאן.

ועל ההסבר הראשון שואלים, למה לא נפלו בתנועותיו הגדולות מזה כגון הליכה ישיבה שכבה, אבל לפירוש השני שכשהיה מסתפר במספרים (אגב המהרש"א גורס "קצת מהזקן") היו עולות למעלה זה מובן, ולגרסת המהרש"א עדיין צ"ע שאם גזר רק קצת מהזקן מדוע הטיפות היו צריכות לטפס על למעלה לעיקרי זקנו, הרי גזר רק קצת??

וטהר לבנו - צו

ולכן קיצר או התקצר לו הזקן, ושוב זה רק בדרך אפשר ולא ראיתי רמז לזה בכתובים.

ויתכן שטיפות אלו עלו לעיקרי זקנו, כי פעמים בעת עשיית שלום, אז מתעורר כעס שהיה רדום, אבל הטיפות שעלו לעיקרי זקנו של אהרן כמו מרגליות מאירות, וגרמו לאנשים להתרכז באור המרגליות של אהרן, וכאילו פיו היה מפיך מרגליות.

ולכן במקום להתרגז הם התרכזו בפיו של אהרן, ככתוב "ורבים השיב מעוון פי-שפתי כהן ישמרו-דעת, ותורה יבקשו מפיהו: פי מלאך ה'-צבאות, הוא".

אגב כאן מצאתי מקום לחזק את האמונה בגדולי ישראל, שלפעמים יש חושבים שהרב שלהם או של אחרים לא מושלם וכדומה, אני לא נכנס לעוון לשון הרע והשקרים והוצאת שם רע, וגם לא לעוון המהרהר אחר רבו, אלא נקודה קטנה לחיזוק גם לשיטת היצר הרע שמסית.

שהרי אנחנו בוודאי רחוקים מאוד מאוד מהשלימות, ואם רבותינו הם שלמים באופן מוחלט בתכלית השלימות אז לנו אפשרות להתחבר לרבותינו, וברור בלי ספק גם ליצר הרע שבנו המסית ומזיח אותנו בהרהורים רעים ברבותינו, שאנחנו הרבה הרבה יותר גרועים ומחוסרי שלימות מרבותינו, אז לכל דעות גם לשיטתו של היצר הרע עדיין יש לנו עדיין מקום גדול להידבק ברבותינו וללמוד מהם תורה ויראת שמים.

ועל אחת כמה וכמה, שכל זה עצת היצר ושקריו, לכן בוודאי לא נקטיב לו חלילה, זכור נזכור שגם על משה ריכלו וחשדוהו באשת איש וכל אחד קינא לאשתו שלא תיטתר עם משה, וחשדוהו במעילות מכספי המשכן, עד כדי כך!!! אז רבותי זהירות, אל תחשדו ברבותיכם ובגדולי ישראל חלילה וחס, אלא נקיים "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" שבכל דור ודור.

המשך - היה מספר ??

ובמקום להתרגז הם התרכזו בפיו של אהרן, ככתוב "פי-שפתי כהן ישמרו-דעת, ותורה יבקשו מפיהו: פי מלאך ה'-צבאות, הוא".

ועדיין קשה לי, לשני ההסברים שהבאנו, שיהיה כתוב "דובר או מדבר" כפי שכתוב בפסוק "דובר שלום", למה כתוב "מספר"??

ונראה לתרץ, שאהרן הכהן הצליח לעשות שלום בית ושלוש בין אדם לחברו, ולקרב יהודים ולהציל רבים מעוון, רק על ידי כוח הסיפור, וכפי שביארתי קודם מה שכתוב בהגדה של פסח "ואפילו פלנו חכמים, פלנו נבונים, פלנו זקנים, פלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח".

דהיינו שגם אם אתה מכיר את סיפור יציאת מצרים בכל זאת תספר כי זה מצווה, לכאורה זה תמוה כי אם אתה מכיר כבר את הסיפור אז יתכן שאי אפשר לקרוא לזה סיפור, וגם האם יש מצווה דווקא לספר גם כשאתה מכיר מצוין, כאילו גזירת הכתוב??

אלא הדברים מאירים כשמש, מצוות סיפור יציאת מצרים, זה להמחיש ולדמיינן שאנחנו עבדים במצרים, ולחוש את הכאב מחדש, ככה זה לא חזרה על סיפור מוכר גרידא, אלא לחיות את השעבוד והגאולה מחדש.

כן היו הדברים גם אצל אהרן, שבכדי לעשות שלום בית הוא היה מספר ומדמיין את עצמו בנעליים של השני, חי בדמיונו את מצבו של השני את רגשותיו, ואת כאבו של הזולת ואת הקשיים והחולשות שלו, ולכן הצליח לעשות שלום בית ושלוש בין חברים, ובדרך זה רבים השיב מעוון, כי השני הרגיש שאהרן מבין אותו באמת לעומק, וזה נקרא היה מספר!!

ויתכן עוד, שהיות והיה כביכול משנה מהמציאות כמו "שקר מפני דרכי שלום שמותר למען השלום", שאמר לשונא כמה פלוני מתחרט על מה שעשה לך, למרות שלא שמע זאת, אז זה באמת נחשב כמספר סיפורים, אבל זה הצליח לעשות שלום בישראל כלה רבתי פרק ג א, וילקוט שמעוני מלאכי ב' תקפח.

ולכן השמן האיר כמרגליות, ללמדנו שאין כאן עבירה כי אדרבא מצווה לשנות מפני השלום, וגם הפסוק מעיד עליו במלאכי ב' ו' "תורת אמת היתה בפיך, ועולה לא נמצא בשפתי, בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעוון".

כפרש"י והראשונים שפירשו שסיפר את זקנו עם מספריים, ודוחק לומר שהכוונה שנראה היה כמו שסיפר עצמו במספריים.

ויתכן לפרש שכתוב על אהרן "אוהב את הבריות ומקרבם לתורה - רבים השיב מעוון", שאהרן היה מחזיר בתשובה ועושה שלום בין אנשים, וכשבא לפני אדם שצריכים להצילו מעוון, אולי רצה הקב"ה שאהרן יראה לאותו אדם כאדם המתמצא בחיי העולם הזה ולא רק שקוע ודבוק כל כולו ברוחניות.

ולכן אולי ורק בדרך אפשר לאהרן היה זקן מקוצץ, שאותו אדם ירגיש נוח להתחבר לאהרן ולא ירגיש מרחק עצום מקדושת אהרן, שיחשוב שאהרן יבין אותו יותר טוב מצדיקים אחרים,

אגב כאן מצאתי מקום לחזק את האמונה בגדולי ישראל, שלפעמים יש חושבים שהרב שלהם או של אחרים לא מושלם וכדומה, אני לא נכנס לעוון לשון הרע והשקרים והוצאת שם רע, וגם לא לעוון המהרהר אחר רבו, אלא נקודה קטנה לחיזוק גם לשיטת היצר הרע שמסית.

שהרי אנחנו בוודאי רחוקים מאוד מאוד מהשלימות, ואם רבותינו הם שלמים באופן מוחלט בתכלית השלימות אז לנו אפשרות להתחבר לרבותינו, וברור בלי ספק גם ליצר הרע שבנו המסית ומזיח אותנו בהרהורים רעים ברבותינו, שאנחנו הרבה הרבה יותר גרועים ומחוסרי שלימות מרבותינו, אז לכל דעות גם לשיטתו של היצר הרע עדיין יש לנו עדיין מקום גדול להידבק ברבותינו וללמוד מהם תורה ויראת שמים.

ועל אחת כמה וכמה, שכל זה עצת היצר ושקריו, לכן בוודאי לא נקטיב לו חלילה, זכור נזכור שגם על משה ריכלו וחשדוהו באשת איש וכל אחד קינא לאשתו שלא תיטתר עם משה, וחשדוהו במעילות מכספי המשכן, עד כדי כך!!! אז רבותי זהירות, אל תחשדו ברבותיכם ובגדולי ישראל חלילה וחס, אלא נקיים "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" שבכל דור ודור.

לפי ההסבר הראשון ברש"י "מספר" הכוונה כשהיה מדבר, ושואלים המפרשים, למה לא נפלו בתנועותיו הגדולות מהדבור כגון הליכה ישיבה שכביחה?? וגם מה עניין 2 טיפות כמרגליות??

וכן למה כתוב "על דבר זה היה משה דואג שמא מעל", הרי 2 הטיפות התלויים בזקנו של אהרן זה היה במעשה נסים?? וגם הרי משה נצטווה מה' למשוך את אהרן בשמן וקיים אתחובתו, למה א"כ למה חששו שמא מעלו??

ולכן הסביר המהרש"א, שהכהונה בעיקרון הייתה שייכת למשה ובניו, כי משה היה מושלם בחוכמת התורה יותר מכל האדם, ולמרות כל זאת בגלל חרון אף ה' במשה כשסירב לעשות את שליחות ה' להוציא את עם ישראל, הפסיד משה את הכהונה מזרעו וניתנה הכהונה לאהרן אחיו, כי אהרן היה המושלם במידות טובות יותר מכל האדם וניתנה לו ולזרעו לעולם.

ולכן לאחר חטא העגל אהרן חשש שהוא שגם הוא מעל בה' מחמת חלקו בחטא העגל, כמו שכתוב "ובאהרן התאנף ה' להשמידו" ועל כן גם הוא ובניו כבר לא ראויים לכהונה כפי שמשה הפסיד, ולכן אהרן דאג מאוד.

על כן כתוב "כשמן הטוב על הראש שיווד על הזקן, זקן", בכפילות הלשון לרמז שירדו 2 טיפות מ 2 צידי הזקן מימין ומשמאל, ונשארו שם לרמז על 2 המשוחים לכהונה הכהן גדול והשני כהן משוח מלחמה שיהיו תלויים בזכותו של אהרן ולא יפסקו ממנו ומזרעו לעולם, כמו הנבואה של זכריה שראה שני זיתים שנאמר לו שזה רמז ל 2 הכהנים המשוחים לכהונה שלא יפסקו מזרעו של אהרן לעולם.

ובזכות מה זכה אהרן שלא הפסיד את הכהונה?? מפרש רב פפא "שיווד על פי מדותיו", שזכה אהרן ששמן המשחה ירד על זקנו לרמז שהכהונה תלויה בו, בשביל המידות הטובות שלו, שבפיו היה מספר ומדבר שלום בין איש לחברו ומקרבן לתורה, לכן הטיפות היו עולות על עיקרי זקנו לרמז שבזכות זה הוא זוכה שלא יהיה למשיחיו הפסק, עכ"ל דברי המהרש"א.

וכאמור במאמר הקודם כתבתי שטיפות שמן אלו עלו לעיקרי זקנו, כי פעמים בעת עשיית שלום, דווקא אז מתעורר כעס שהיה רדום, אבל הטיפות שעלו לעיקרי זקנו של אהרן כמו מרגליות מאירות, גרמו לאנשים להתרכז באור המרגליות של אהרן, וכאילו פיו היה מפיך מרגליות.

וטהר לבנו - צו

המשך - שמא מעלתי???

יהיה מעילה הוא רץ ורדף לנצל כל רגע לחזק יהודים ולהרבות שלום בישראל אמן.

יש להוסיף עוד, שהנה משה דחף את אהרן לכהונה, למרות שהוא עצמו הפסיד את הכהונה מזרעו ועברה ממנו לאהרן ובניו, כי הוא אהב את אהרן ושמח בכל לבו שאהרן זכה במה שהוא הפסיד, ולא נתקנא בו חלילה!!! **מצד** שני אהרן "רדף לעשות שלום" וכאמור שאהרן כמעט ולא הקריב קורבנות ורק בני אהרן, ויש דעות שמשה בעצמו שימש בכהונה.

ייתכן שאהרן בכוונה כמעט ולא שימש במשכן, כי רצה לתת למשה את הכבוד לשמש במקומו, כי לא לפגוע באחיו משה שהפסיד את הכהונה, ולכן מסיים הפסוק "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" אכן אחים לתפארת, שכל אחד דואג לאחיו ולא לכבוד עצמו, הלוואי וטכה גם אנחנו להגיע להישגים במידה הנפלאה של פירגון לזולת.

ללמדנו שעלינו להתאמץ ולרדוף למלאות את כל יכולתנו וכישורינו בחיים למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, כי למעלה בשמים יראו לנו מה יכולים היינו להשיג בחיינו לו השקענו את כל כוחנו ומה למעשה אכן השגנו, ושם כבר א"א לתקן!!!

*ויתן עליו את הכתנת ויחרגו אתו באבנט וילבש אתו את המעיל ויתן עליו את האפד

במקום פתוח ולא בחדר סגור ולכן היו צריכים לשים סדין לצניעות, ולכאורה איך יתכן שכהן היה ערום בעזרה??

אלא כך דרש וציווה הקב"ה שלמרות קדושת העזרה בכל זאת "ירחץ במקום קדוש", ואין זה סותר למורא מקדש כי כך דרש בורא עולם, ואם כן אם נצטווה משה להלביש את אהרן את כל בגדי הכהונה היה חייב משה להלבישו גם את המכנסים, עד כדי כך שלדעת האור החיים הקדוש משה רבינו בעצמו רחץ את אהרן ובניו מלאכה שאפילו עבד עברי לא עושה לבעליו, משא"כ לדעת האבן עזרא משה ציווה עליהם להתרחץ ולא רחצם בידיו ממש.

אלא שמכל מקום כפי שמצאנו שמו סדין לצניעות הכהן בעת הטבילה שלא יראו אותו כל העם, יתכן שכך נעשה גם במשכן למרות שלא היה להם את בית הפרוה, כי הפסוק על חובת הכהן גדול לרחוץ במקום קדוש – בעזרה נכתב בתורה מפורש על אהרן הכהן **בפרשת אחרי מות**, ולפי זה יתכן שמשה רבינו הלביש את אהרן לאחר הטבילה את המכנסים עדיין מאחורי סדין בגלל הצניעות, כי יותר צניעות צריך לפני ואחרי הכניסה למקווה ופשוט, ורק לאחר שאהרן היה מכוסה במכנסים הלבישו משה את שאר בגדי הכהונה מול כל עם ישראל.

ולפי זה מובן, שהתורה מפרטת את כל הבגדים שמשה הלביש את אהרן מול כל עם ישראל, ולכן לא כתוב שהלבישו מכנסים, כי זה לא היה מול כל העם.

ויאמר משה זה הדבר אשר צווה ה'

מפורש מבורא עולם שאעשה כן, ולכן אני עושה זאת וממילא אין כאן פחיתות כבוד.

וחשבת לחבר בין הפירושים ולעשותם כאחד, שעל ידי זה שמשה כביכול התבזה ורחץ במים את אהרן והלבישו דבר שאפילו עבד לא עושה, להבדיל אלף ואלפי הבדלות המן הרשע הושפל באופן כזה שהיה עליו השר הבכיר ביותר לרחוץ ולהלביש את מרדכי כפחות שבעבדים.

התבזות זו כביכול הוכיחה לכולם שכל מינוי אהרן ובניו לא היה למטרת כבוד כי אם כך מדוע התבזה משה רבינו עד כדי כך, אלא הכל היה מרצון וציווי הבורא – כביכול מטוב ועד רע, וכמובן אין רע כי למשה רבינו בקיום מצוות ה' אין לו בכך שום ביזיון וזילותא אדרבא שמחה גדולה היא עבורו לעשות רצון הבורא בשלימות, ובפרט שמשה היה עניו מכל האדם.

קרבת תודה – לפרסם הניסים

הביא רוח קדים וכיו בכדי לצמצם הנס עד כמה שניתן למסגרת דרכי הטבע, בכל זאת **מחדש הגאון רב אליהו פרידלנדר**

ייתכן שדווקא בגלל שהטיפות שמן המשחה שתלו על זקנו של אהרן, כמעט ולא שימשו את אהרן לעבודת המשכן, אלא היו עולות ומאירות כמבואר קודם להוכיח ולסייע בסיפורי אהרן להשכיך שלום ולהשיב רבים מעוון, והם גם שימשו כהוכחה לאהרן על זכות המשך לכהונתו ולכהונת בניו עד עולם, **זה עצמו גרם למשה לחשוש שיש כאן מעילה**, שבעצם השמן לא שימש לעבודה בבית המקדש.

ועל כך ענה לו בורא עולם, שכמו שכלפי הטל החרמון המושלג וירושלים וכל המקומות שווים לטל, כך **כל עבודת השם שעושה אהרן הם עבודת השם באופן מושלם**, ואכן המפרשים ציינו שכמעט שלא מוזכר שאהרן הקריב קורבנות אלא רק בני אהרן.

אבל אהרן הכהן גם אחרי הדברים שנאמרו למשה לא נרגע, כי חשש שמא כל הטיפות התולים לו על זקנו זה במטרה לחזק יהודים, ולכן **כל רגע שלא ניצל לחזק ולהרבות שלום אזי הוא מועל ומשתמש בטיפות התולות לו בזקנו**, ולכן כתוב על אהרן "רדף שלום", שחוץ מאהבת שלום גם רדף שלום בכדי שלא

רבים תמהים אם משה רחץ את אהרן והלבישו את כל הבגדים כשהשכיר אותו לכהן, מדוע לא כתוב שמשה הלביש את אהרן גם את המכנסים?? ובעצם ציוויה' על כך היה בחומש **שמות פרק מ' פסוקים יב – יד**, "והקרב את אהרן ואת בניו אל פתח אהל מועד ורחצת אתם במים" (יג) **והלבשת את אהרן את בגדי הקדש ומשחת אתו וקדשת אתו וכהן לי: (יד) ואת בניו תקריב והלבשת אתם כתנת**, ואם היה חובה על משה להלביש את אהרן מדוע לא מופיע כאן שהלבישו מכנסים.

וראיתי שמרן שר התורה שליט"א בספרו **טעמא דקרא** ששואל זאת ומתרחץ שאת כל הבגדים הלביש אהרן לכבוד ולתפארת ככתוב בתורה מלבד המכנסים שהלביש מפני מורא מקדש, שהרי אפילו ישראל אסור לו להיכנס לעזרה בלא מכנסים,

ומביא בשם **אבות דרבי נתן** שאפילו כנגד המקדש אסור להיות בלי מכנסים, ולכן למרות שמכנסים לאחר שהתורה כללה אותם בתוך בגדי הכהונה זה חובה גם מדין בגדי כהונה, בכל זאת התורה כתבה אותם ברמז ובהבלעה כביכול.

ולעניות דעתי נראה לפרש בדומה לדברי מרן שר התורה, אבל אקדים שהנה הכהן גדול ביום כיפור טבל במקום קדוש – בקדושת העזרה כמפורש **במסכת יומא** לא שכל הטבילות של כהן גדול ביום כיפור חוץ מהראשונה היו בגג בית הפרוה שהיה קדוש בקדושת העזרה, רק ששמו סדין של בוך מפני הצניעות שהעם לא יראה את הכהן גדול טובל – משמע מכך שזה היה

פסוק זה ראיתי שמפרשים אותו בשני אופנים קיצוניים כביכול, **פירוש ראשון הביא רש"י** שמאחר שמשה רבינו היה כמו מלך ועכשיו הוא לוקח את אחיו ועושה אותוכהן גדול ואת אחייניו הוא ממנה לכהונים נבחרים ומכובדים בעת, שלא יחשבו שמשה מעצמו חשב לדאוג לכבוד את משפחתו כפי שטען קרח בהמשך.

לכן הודיע משה לעם ישראל דעו שהכל – כל מינוי התפקידים היה אך ורק ברצון **וציווי** של הקב"ה בלבד.

והסבר שני ראיתי **באור החיים הקדוש** שכתב שהיות ומשה רחץ במים והלביש את אהרן ובניו דבר שאסור לתת אפילו לעבד עברי לעשות כן לאדונו, ולכאורה זה היה פחיתות כבוד למשה שהיה כמו מלך על עם ישראל, לכן אמר להם משה רבינו דעו לכם כל מה שאני רוחץ בעצמי את אהרן ומלבישו זה ציווי

למרות שהניסים אינם גלויים כי הקב"ה לא רוצה לשבור את הבחירה החופשית בין טוב לרע, ואפילו בניסי מצרים הקב"ה

וטהר לבנו - צו

העצומים, ולכן אין קורבן תודה ופרסום הניסים סותר את הבחירה, אלא אדרבא זה חלק מניסיון הבחירה, כפי שה' אמר נתתי לפניך חיים ומוות ובחרת בחיים, תבחר לראות בטוב ה' תמיד, ככתוב "הנה עיני ה' אל יראו למיחלים לחסדו", וכפי שאומרים בברכת מודים "ועל ניסוך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים". ואכן נאים הדברים מאוד לאומרים.

שליט"א שהקב"ה שש ושמה שיהודי מתבונן בניסים הנסתרים ומודה אליהם לה' כראוי, ולכן הקב"ה מעוניין ומחייב בקורבן תודה ופרסום רב ובסעודה גדולה עם לחמים רבים, כי כך הנס יתפרסם מאוד.

ואכן גם בניסים הנסתרים יש בחירה לאדם לא להתבונן ולא לשייכם לנס מיוחד ולהשגחה מיוחדת של הקב"ה ברחמי

ייתכן שהרודף לקיים נודה לך ונספר תהילתך, על ניסוך שבכל יום עמנו, שמתבונן בכל רגע לראות את ההשגחה המיוחדת וניסי ה' שעמו, בכדי לספר ולפרסם להקב"ה על הניסים וההשגחה העליונה לחיזוק הרבים במידת הביטחון, אזי יזכה שהניסים ירדפו אחריו, ואכן יהיה לו הרבה ניסים לספר, כפי שאמרו חז"ל ב"ב ט' כל הרודף לתת צדקה, הקב"ה מזמן לו מעות שיקיים בהם מצוות צדקה, ואפשר לומר שזה בדוק ומנוסה בס"ד.

ומעניין לעניין באותו עניין - יסוד עצום בחינוך התלמידים והילדים - וראיה חיובית

לשעה, כגון עונשי דור המדבר וכיו"ב, אבל בעונשי התורה אין שום חלוק, כי שיעורים הלכה למשה מסיני.

קודם להם בשו"ת "חוות יאיר" סימן קס"ו, שכתב שמה שאין מענישים את האדם על מעשיו שלפני גיל עשרים, זהו דווקא בעבירות שאינן מפורשות בתורה, ורק מסברא נראה שהוא דבר אסור, אבל דבר המפורש בתורה, ודאי שמענישים עליו אפילו בן פחות מעשרים שנה, ולכן יש חובת חטאת ואשם גם לקטנים הפחותים מגיל עשרים, ומסיים החוות יאיר אחר כתבי מצאתי בזהר בראשית עמוד רצ"א זה שמת בחטאו לפני היותו בן כ"ף הוא מפני שהקב"ה מסלק השגחתו ממנו והמשחית עצמו ממיתו, (ומצאתי עוד כן בתיקוני הזהר (פא' תיקון מ', מתוך מדבש עמי' תקנ"ד-תקנ"ה).

ואכן הביא לי ת"ח עצום משגיח חסידי מאוד חשוב בנסיעתי מראשון לציון לבני ברק, שפסק הרמ"א בהלכות שבת סימן שמ"ג קטן שהכה לאביו או עבר שאר עבירות בקטנותו אע"פ שא"צ תשובה כשהגדיל, מ"מ טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה אע"פ שעבר קודם שנעשה בר עונשין (פסקי מהרא"י סי' ס"ב):

ועכ"כ חמורים עבירות הנעשים אפי' בקטנות, שהרמב"ם פסק, פ"ג איסורי ביאה, שילד בן 9 שנים, שנשא שפחה חרופה לאשה, עליו להביא קרבן "אשם" על חטאתו.

ודאיתי בפ"י בעלי התוספות בראשית לה"י שהקשה רבי יהודה החסיד, מדוע נענשו ער ואונן במיתה בידי שמים הלוא הם היו פחות מגיל עשרים שנה?? ותירצו, שהעונש בידי שמים לא תלוי בשנים אלא בדעת ובמחשבה כי יש פחות מ"ג שנים ערום בדעת לרעה ולטובה ועל זה נאמר "כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר מחשבותיו" וזהו הנפש החוטאת וכתוב "כי יצר לב האדם רע מנעוריו". והכלל שאמרו בגמרא שאין ב"ד של מעלה מענישים עד 20 זה רק כלפי גזירת על ציבור, ולכן בגמרא בשבת הני"ל שמו"ב שלעתיד לבא יצחק ימליץ על ישראל ואמר שעונש זה מבי שנה ומעלה - כי שם מדובר על כלל ישראל, אבל כלפי יחיד אפי' פחות 13 שנה מענישים אותו וכן לטובה:

ורעיון זה קיבלתי מכוח דברי החפץ חיים בשמירת הלשון שער הזכירה פ"ב, שמדה כנגד מדה ולכן אם אדם כובש את עצמו ובולם פיו מלדבר דברי גנות על חברו ולעורר מדנים עליו, כן למעלה אין המקטרג יכול לפתח פיו לדבר קטגוריא, וזה מעל כללי דין ומשפט כביכול.

ולמרות שיש טוענים שילדים לא יבינו עכ"כ, ולא אכפת להם העתיד עכ"כ שישתנו בגלל זה, אבל לעני"ד הם כן יבינו את הרעיון, ולפחות חלקם יבינו שיש חטאים שהקב"ה נותן לחטא עצמו לנקום באדם כמו מידה כנגד מידה למרות שהי לא מעניש מה שאדם חוטא מתחת גיל 20.

ובפרט שגם הם מזועזעים מכן שנשר לשכן או למכר, ובוודאי הדבר מטריד את מנוחתם, ולכן רעיון זה יכול להיקלט אצלם בעוצמה כי בנפשם הדבר.

שאלה מאוד חשובה בעניין חינוך שהתייעצתי עם אנשי חינוך גדולים על כך, וחשוב מאוד לכולם היה לשמוע דעת מרן שר התורה על כך, ואכן שאלה זו הועלתה בפני מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי שליט"א.

שהנה רואים גם בני תלמידי חכמים שמתקלקלים בנים מהמשפחות הטובות ביותר היורדים מהדרך הטובה רח"ל, והשאלה כואבת וזועקת ומהדהדת, למה!?!?

וטענתי להם, שיתכן מלבד סיבות המפורסמות שלפעמים ההורים לא משקיעים ברגש ובהווי משפחתי חם, ועוד סיבות שאין ברצוני לדון כאן ולפרטם לעת עתה, אבל לפעמים אולי יש לתלות זאת בסיבה אחרת לחלוטין!! שיתכן שהיות וההורים בימי ילדותם ונערום מרדו בחינוך ועשו ליצנות מהמחנכים, ודנו את דרך החינוך שנתנו להם לרעה במקום ללמד זכות שכל פעולה הייתה מתוך מחשבה והמון סבלנות, ולעיתים גם המרידו אחרים, וגם ששו בכישלון או טעות ונפילה של ההורים או של המחנכים והם שמחים היו מאוד לפרסם זאת לכולם.

ולכן מידה כנגד מידה ילדיהם או תלמידיהם מורדים ומזלזלים בחינוך שלהם, ומתקלקלים ויורדים מהדרך הטובה, ולפעמים הם גם הורסים את שאר הילדים.

והשאלה למרן שר התורה האם מותר להגיד רעיון כזה, לפחות בחיובי, לעודד צעירי הצאן שיקפידו לא למרוד ולקבל את החינוך באהבה ובעין טובה ולימוד זכות, שכך ינהג בהם מידה כנגד מידה לטובה שבניהם ותלמידיהם בעתיד ישמעו בקולם. והאם מותר גם לומר זאת בצד השלילי, שמידה כנגד מידה יענשו? וכתבתי שתשובה משר התורה בעניין יכולה לחולל מהפכה חינוכית.

וקיבלתי את תשובת מרן שר התורה וזה לשונו: "יכול להיות, ויש לזה מקום".

ולאחר תשובת מרן שר התורה טען לי הגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א, שהרי בית דין של מעלה לא דנים אדם לפני גיל 20, והשאלה האם לאחר גיל 20 ידונו אותו על מה שעשה לפני גיל 20, דהיינו על זמן שלא היה בר הבנה מושלמת על פי בית דין של מעלה??

ואמת במסכת שבת פט' כתוב שבבית דין של מעלה לא מענישים אדם על מעשים שעשה לפני גיל עשרים, אומנם גדולי האחרונים טוענים שלא יתכן שאין שום עונש שמים על חטאים שנעשים קודם גיל 20, כי אם כן נמצא העולם הפקר - שו"ת נודע ביהודה תניא (חיו"ד סי' קס"ד), אלא הכוונה שבעולם הזה אין הקב"ה מענישו בחייו קודם עשרים שנה, אבל לאחר מיתה יענש על כל מעשה שעשה בימי חייו משהגיע לכלל דעת אפילו לעונת הפעוטות כשכבר יודע שהיא עבירה, ובשו"ת חתם סופר (חיו"ד סי' קנ"ה) כתב, שלא נאמרו שיעורים הללו שבני עשרים נעשו בני עונשים למעלה, אלא בעונשים על חטאים המחודשים

וטהר לבנו – צו

זאת תורת העלה הוא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו

בפני בורא עולם, כי צורכי עצמו ותאוותיו מפריעים לו לעבודת ה', ולפעמים אי אפשר לקיים שניהם, ומזה בהתחלה הוא מגיע להרהורי עבירה, ומזה הוא נופל בזלזול בעבירות קלות כביכול שאין בהם לאו ומלקות, אבל אומר רשב"י דעלך שמוזה מגיעים לכפירה גמורה ובעיטה כביכול בבורא עולם, כי אדם יתאוה לחיות בלי הגבלות ובלי כניעה כלל מבורא עולם, ולעשות כל אשר יעלה על רוחו.

זזה כוונת רשב"י באומר "לעולם", שכל הרוע מתחיל בהרהור הלב, שנובע מחוסר הכנעה פנימית מושלמת להיות עבד ה', ואכן קורבן עולה היא כליל לאישים, שזה מבטא שאין לאדם כלום לעצמו אלא הכלל הקב"ה, בלי נגיעות עצמיות, בלי נגיעה פרטית, אלא כניעה מוחלטת לבורא יתברך שהכל הכל שלו.

זרק העור מקבלים הכוהנים, שזה כביכול קליפה, דהיינו שכל חיינו וכל מהותנו יהיה לעשות רצון אבינו שבשמים, וכל צרכנו הגשמיים הם כקליפה וכשארית זניחה ממש מהמטרה העיקרית, ולכן רק כאשר הקורבן התקבל לרצון על המזבח אפילו שלא עלתה לבעלים לשם חובתם, בכל זאת הכוהנים יקבלו את העור, אבל כאשר העולה נפסלה למזבח, אזי אין הכוהנים מקבלים את העור, כי אז אין כביכול עיקר וטפל, ולא יתכן שהטפל שהוא העור ישמש כעיקר, ע"פ משנה זבחים יב' ב'.

זאבן אם עוקרים את הרוע בתחילתו מהשורש, בענווה ובכניעה להקב"ה, ממילא לא יהיה צורך בשאר הקרבנות, כי לא יהיה חטאת ולא אשם, ולכן למרות שתמיד מקריבים את חטאת ראשונה לכל הקרבנות מלבד במוספי סוכות שכתוב בהם כמשפטם, בכל זאת התורה מתחילה את פרשת הקורבנות, בקרבן עולה, כי היא השמירה לבל נגיע לחטאת ואשם.

זלכן המזבח קרוי מזבח העולה, כי המטרה העיקרית של המשכן ושל הקרבנות לא שיחטאו ויכפרו על החטאים, אלא שיהיה בנו ענווה והכנעה מושלמת לבורא עולם, וגם כשנקריב חטאת ואשם נזכור שהקב"ה מעוניין בכניעה וענווה – בעולה תמימה.

אם על תודה יקריבנו

אבל הקב"ה אומר שבכל זאת בגלל מידת החסד והרחמים יחשיבם למצוות הראויות לקבל עליהם שכר גדול.

זלכן, החסד יהיה כל הזמן כי כל הזמן יחשב לנו המצוות כראויות לשכר גדול, ועל חסד זה נצטרך תמיד להקריב קורבן תודה, ולהודות על שה' ברחמיו מקבל עבודתנו בלי יצר הרע כאילו יש לנו ניסיון וקושי לקיימם.

זאם הקב"ה מחשיב מצוות בלי ניסיונות ליתן עליהם שכר גדול ומרובה, כל שכן שעל מצוות שמקיימים לפני הגאולה בשיא הניסיונות והקשיים, בוודאי שרכם הרבה מאוד עד אין שיעור, רק חזק ואמץ, ונודה לה' על כל הצלחה תמיד.

קורבן תודה לעתיד לבוא – גם תפילת הודיה וגם קורבן תודה

לך", תודה לא כתוב כאן אלא "תודות" - דהיינו ההודאה בפה וקרבן תודה.

זלכאורה צריך עיון, שהרי מפורש "א"ר יוחנן אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ככתוב "כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי", מסכת כלה פרק ב', חגיגה יב', יבמות סב', אז מה שייך "קול חתן וקול כלה", ולמרות שבפרק שם כתוב שהעיר השוממה תחזור לפרוח ותהיה מלאה חיים, והתיאור הוא "קול ששון ושמחה וקול חתן

יש לעיין ולהבין מדוע כתבה התורה מ' קטנה במילה מוקדה, ובעצם גם בפרשה הקודמת כתוב אות קטנה במילה "ויקרא".

זיתכן שיש קשר עצום בין תחילת 2 הפרשיות הללו, ששניהם מדברים בקורבן עולה, אלא שבויקרא מדובר בעולת יחיד שיהודי מתנדב להקריב לרצונו קורבן עולה, ואילו בפרשתנו מדובר בעולת תמיד של ציבור, הנקרב כל יום שחרית ובין הערביים.

זשניהם מטרתם אחת היא, ושניהם מתקשרים לענווה והכנעה מפני ה' כפי הראה לנו משה רבנו דוגמא עצומה.

זלכן כתוב "היא העולה", דהיינו שעולת תמיד הכתובה בפרשתנו קשורה היא לעולת יחיד הכתובה בפרשת ויקרא, כי מטרתם שווה.

זהנה מצאנו שהעולה היא הקורבן המעולה ביותר מכל הקרבנות - **זחזקוני**, ובש"ס יש כמה דעות של תנאים על מה בא קרבן עולה, **זהנה בגמרא** יומא ל' מובא שעולה באה לכפר על עשה ולא התק לעשה שאין לוקים עליהם.

זהנה במדרש רבה ז' ג' כתוב **אמר רשב"י: לעולם אין העולה באה אלא על הרהור הלב**, א"ר לוי "מקרא מלא הוא" – דהיינו פסוק חד וברור שמוכיח זאת, **זחזקאל כ' "והעולה על רוחכם היו לאתהיה, אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן: חי אני נאם ה' אלוקים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם"**.

זלכאורה קשה, מה ההוכחה המפורשת מהפסוק, הרי שם מדובר לא רק בהרהור חטא רגיל אלא במרידה בה' ומחשבת עבודה זרה החמורה, שלמרות שמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה כמעשה, אבל מחשבת עבודה זרה הקב"ה מצרפה למעשה, ככתוב **זחזקאל יד' "למען תפוש את [בית] ישראל בלבם"?**

זיתכן, שעולה באה על חוסר ענווה והכנעה מפני בורא עולם, שמחמת חוסר הענווה אדם לא מגיע להכנעה גמורה

זכתוב במדרש רבה ט' ז' **זשלעתיד לבוא** - כשמשח יגיע, כל הקורבנות בטלים **זחוץ מקורבן תודה**, והקשה **זרבי חיים זייציק** שהרי לעתיד לבוא אין יותר צרות **זמדרש** רבה כג' א' ואולי כי גם בטל יצר הרע, ואם כן על מה יביאו קורבן תודה???

זנראה לתרץ על פי מה שכתוב בהושע ב' כא' **"וארשתיד לי לעולם וארשתיד לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים"**, ומפרש **זמצודת דוד**, **"צדק ובמשפט"** – הכוונה למצוות שנקיים כאשר תהיה הגאולה השלימה, ואז נקבל שכר מה' גם על המצוות הללו למרות שאז אין יצר הרע, ולא יהיה כדאי להשפיע טובה מרובה לעם ישראל עבור מצוות אלו,

זבמדרש הנזכר, רבי פנחס ורבי לוי ורבי יוחנן בשם ר' מנחם דגליא, כתבו, שלעתיד לבא כל הקורבנות (יחיד – מפרשי המדרש) בטלים וקרבן תודה אינו בטל, כמו כן, כל **זהתפילות בטלות** אבל ההודאה (בפה) אינה בטלה.

זככתוב ירמיה לג' **"קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, קול אומרים הודו את ה' צבאות"** - זו "הודאה" בפה, והמשך הפסוק **"ומביאים תודה בית ה'"** - זה קרבן תודה, וכן דוד אומר תהלים נ"ו **"עלי אלקים נדריך אשלם תודות**

וטהר לבנו - צו

הנשמות אלא מפורש נשמות שבגוף, משמע שיש עוד סוג נשמות אבל לאחר ביאת המשיח יוולדו נשמות מתוקנות בלי זוהמה כלל, ולכן הם יוולדו בלי צער לידה כלל, ולא יהיה צער לגדלם כפי שקין והבל גדלו מיד והיו כאנשים גדולים תוך ימים מועטים מלידתם.

ועל חתונה כזאת, שתהיה לעתיד לבוא, אכן יהיה שמחה מושלמת כי אין חטא ורוע בעולם ואין מות ואין מר ממות את האשה, כי יהיה חיי שלום ברורים בתכלית, שכל אחד יתחתן בזיווג אמיתי בלי ספק כלל, כי זה יהיה עולם האמת, והשמחה תהיה מושלמת כי יהיה לידה של ילדים מושלמים בתכלית השלימות, בלי צער גידול בנים, והכח חשוב ילדים צדיקים בלי שום חטא ועוון.

ילדים אלו שנולדו לאחר ביאת המשיח, למרות שאין להם יצר הרע יזכו לחיי הגאולה שכולו טובה וברכה מושלמת, ובעצם הם מקבלים שכר למרות שלא התנסו בניסיונות היצר הרע מעולם, ולכן הם בוודאי יהיו חייבים להודות ולהלל את ה' תמיד ולהביא קורבן תודה על חייהם המושלמים ועל השכר שמקבלים בחסד וברחמים מטוב לבו של בורא עולם, וכפי שכתב **המצודת דוד** שהבאתי במאמר קודם על הפסוק **בהושע ב' כא' "וארשתוך לי לעולם וארשתוך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים"**.

הוריהם שעברו ניסיונות היצר קודם הגאולה, בוודאי יודו וישבחו על הפסקת הגלות והאיזומה, ועל כל מתנות ה' בעת הגאולה, כי יבינו שהניסיונות שהיה להם היה רק בשביל שיקבלו שכר בהרגשה טובה שלא ירגישו נהמא דכיסופא, שמקבלים מתנות בלי מאמץ, אומנם על פי מאמר חז"ל שלצדיקים נראים הניסיונות כהרים גבוהים ולרשעים כחוט השערה.

אם כן הם יודו ויקריבו תודה על כל ניסיון שהיה להם כהר ולמרות זאת הצליחו לעברו ולנצח את יצרם, ואולי לאחר תקופה כשיקלטו שכל ניסיון היה בכדי שלא יתביישו בשכר אז על כל ניסיון וניסיון יודו לה' על טובו וחסדו שנותן לנו שכר באופן הכי מכובד.

מודה אני לפניך - ככה מתחיל יהודי את הבוקר

הקב"ה מחזיר לנו את נשמתנו למרות שלא עמדנו שוב ושוב בהבטחתנו, זה אכן חמלה מיוחדת של ה', שברחמי מסכים שוב ושוב להאמין להבטחתנו.

ותחילה חשבתי בגלל דברי הרש"י - שאולי כדאי להוסיף, תזכורת על ההבטחה שלנו להקב"ה, **שנסיים את תפילת מודה אני, "ונזכה להצליח לקיים הבטחתנו לך"**, אבל לאחר יום חשבתי שאם לא תקנו הזכרת ההבטחה בנוסח מודה אני כל מאות השנים מאז כתבו רש"י, כנראה יש סיבה לכך, ויתכן שהסיבה היא, לא לקטרג בתחילת היום, שאם נזכיר הבטחתנו זה יקטרג מה שלא קיימנו עד עתה הבטחתנו.

ואולי זה מרומז במילים - **"רבה אמונתך"**, ככתוב באיכה ג' כג' **"חדשים לבקרים רבה אמונתך"**, ושם כתב רש"י **"חדשים לבקרים"** - מתחדשים הם חסדיך מיום אל יום. **"רבה אמונתך"** - גדולה היא הבטחתך ודבר גדול הוא להאמין בך שתקיים ותשמור מה שהבטחת לנו, וממילא אם מזכירים את האמונה שלנו בהבטחות הבורא להטיב לנו, הרי שזה ברמז מזכיר לנו שכמובן עלינו סוף סוף לקיים את הבטחתנו להקב"ה כל לילה להיות טובים יותר.

ויהי רצון שנוזכה להודות כל בוקר, עם תחושה טובה לאחר שבכל לילה נעשה חשבון נפש לפני השינה, ובאופן כזה אדם נוזכה להשתפר, כי עצם החשבון נפש גורם התעוררות ומחייב לתקן ולשפר, וכך לא נקום בבושה ששוב ושוב אנחנו הבטחנו להשתפר, ויהי רצון שנהיה עובדי ה' אמיתיים, כפי שאמרתי לתלמידי שהמשפט הזה בתפילה הכי מחייב אותי, **"לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי"**, זה ממש לא פשוט, אבל אשרי מי שמשפט זה מול פניו תמיד.

וכלה", שיהיה שם הרבה חתונות וזוגות חדשים, בכל זאת בפסוק זה מפורש כדברי המדרש שמדובר בזמן הגאולה השלימה!?

ותחילה סברתי שאולי הכוונה שכוונת הפסוק שיהיה קולות של שמחה כי הקב"ה ישמח בנו לעתיד לבוא ככתוב **"ישיש עליך אלוך כמשוש חתן על כלה"**, אבל עדיין קשה שכתוב פסוק בעניין בזכיה ח' ד' **"כה אמר ה' צבאות עד ישובו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים ואיש משענתו ביזו מרב ימים: ורחובות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחובותיה"**, ונבואה זו גם היא לגאולה השלימה כפי שמשמע בפסוקים האחרונים של הפרק, ובפרט בפסוק האחרון, **"כה אמר ה' צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלוך עמכם"**.

אבל יתכן, שהילדים והילדות הם ממה שנולדו קצת לפני הגאולה, ובפרט שמשמע שהתהליכים יקחו זמן, כמו שכתוב שמשית בן יוסף ינצח בהרבה מלחמות והרבה יהודים יגורו בארץ ישראל, ויבנה בית המקדש ומספר חודשים יבכו על פטירת משיח בן יוסף, ורק אחרי כל זה יעמוד המשיח על גג בית המקדש ויכריז ענווים הגיע זמן גאולתכם.

אך באמת מפורש שכן יולידו בזמן הגאולה השלימה, שהרי כתוב שלעתיד לבוא אשה תוליד ביום היכנסה להריון, בלי צורך 9 חודשי הריון, כמפורש **ברש"י ב"ב טז' מעין העולם הבא - ככתוב (ירמיהו לא) "הרה וילדת יחזו הריון ולידה ביום אחד"** שכך דרשו **במסכת שבת דף ל'?**

ועל כורחך צריך לפרש בדרך אפשר, שהנשמות שאמורים לכלות ולהיגמר לפני ביאת המשיח, הינם הנשמות שנפגמו בגלל חטא אדם הראשון שחטאו הטיל בהם זוהמה של הנחש הקדמוני, ואולי זה מדויק בלשון הגמרא **"עד שיכלו כל הנשמות שבגוף"**, ולא כתוב באופן כללי **"יכלו כל"**

תפילת "מודה אני" אומרים אפילו לפני נטילת ידים, (משנ"ב א' סק"ח), ואולי כי כאשר אדם מקבל מתנה בהפתעה מיד הוא מוציא התפעלות ספונטנית מפיו, וכך עלינו להתפעל מהמתנה שחזרנו לחיים, וההמשך **"שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך"**.

ובפשטות הכוונה שה' בגלל רחמי הסכים להחזיר לנו את נשמתנו, אומנם בעת לומדי חומש עם **תלמידי המצוינים בכיתה ז' ת"ת תורת אמת ב"ב**, מצאנו **ברש"י פרשת משפטים פק כב' פסוק כה'**, **"אמר הקב"ה כמה אתה חייב לי, והרי נפשך עולה אצלי כל אמש ואמש ונותנת דין וחשבון ומתחייבת לפני ואני מחזירה לך, אף אתה טול והשב טול והשב (את המשכון ללווה מידי יום ביומו)"**.

ומשמע מרש"י זה שהקב"ה מחזיר לנו את הנשמה כל בוקר בגלל שהנשמה מתחייבת לתקן את חטאיה ולקיים מצוות כראוי, ואם כן למה אומרים שהקב"ה מחזיר לנו את הנשמה כל בוקר בגלל חמלה ורחמים?

ויתכן שהיות ואנחנו מתחייבים כל לילה להשתפר ובכל זאת לצערנו לא תמיד מתקיים הבטחתנו, ובכל זאת

וטהר לבנו – צו

מספר שאלות על סוף הפרשה שמתחברות בתירוץ אחד

עם טענת אהרן, ואם כן אולי גם בעניינים אחרים היה לאהרן ובניו מקום לחלוק על משה רבינו, אבל כאשר משה ציווה אותם במפורש ע"פ ה' לא נטו ימין ושמאל, גם אם היו להם קושיות ואי הבנות.

והנה הקב"ה ברחמיו נתן לי מקום לחדש ולתרוץ הכל ביסוד אחד, שהנה אהרן ובניו נצטוו לחיות 7 ימים בפתח אוהל מועד, וברור שזה לא רק ישיבה אלא גם שכיבה ושינה, כי אי אפשר לאדם בלי לישון 3 ימים ברציפות, וממילא אין דעה שמותר לישון בעזרה לאף אדם גם לא למלך, בקושי ישיבה הותר למלך ולכהן גדול, אבל שינה בשום פנים ואופן אסור.

אלא שהתורה מחדשת לנו שאהרן ובניו ישבו וישנו במקום שבו היה מוקם המשכן כגון בלילה שבו המשכן היה מפורק, ובכל זאת הקב"ה על זמנים אלו שמותר לשבת ולישון הגדיר זאת "פתח אוהל מועד", למרות שהמשכן מפורק, כי בגופם שמרו על קדושת המשכן שגם כשהוא מפורק עדיין יחשב למשכן.

ולפי זה, מתורץ כוונת דברי התרגום יונתן, שהתורה מצווה את אהרן ובניו לשבת 7 ימים בפתח אוהל מועד, כי פירקו את המשכן בכל יום משבעת ימי המילואים, ולכן רצה הקב"ה שהם יתמידו את קדושת המשכן גם כשהוא מפורק בכך שהם לא עוזבים 7 ימים רצופים את מקום המשכן גם כשהוא מפורק.

ואולי זה כוונת סיום דברי התרגום יונתן "ויתקרב קורב נכון", שעל ידי התמדת קדושת המשכן 7 ימים ביום ובלילה בלי הפסקה גם כשהוא מפורק, זה יגרום ביום השמיני שתרד אש מהשמים שיתקבלו הקורבנות לרצון, מחמת התמדת הקדושה במשכן ברציפות, או הכוונה שהקטר החלבים והאברים שמוקטרים כל הלילה כי כאילו המשכן קיים, או שבשמירת קדושת המקום, כמו קדושת בית המקדש שנתקדש גם לאחר החורבן.

ולפי זה אכן אין פסול יוצא למרות שהמשכן פורק בלילה, כי קדושת המשכן הייתה בלילה כאילו לא נתפרק מחמת שאהרן ובניו ישבו על פי ציווי ה' במקום פתח אוהל מועד ושמרו את קדושת המשכן גם בלילה.

ואכן זה לא שמירה כשמירת המזוזה שה' שומר על עבדיו מבחוץ, כי כאן השמירה הייתה בעיקר כשהמשכן מפורק, ורק שמרו שיחשב כאילו המשכן עדיין קיים ועומד, ובכך התמיד קדושת המשכן גם בלילה.

ובאמת היות והמשכן היה מפורק היה מותר לאהרן ובניו לשבת ולישון במקום העזרה, וזה כמו באים כאחת, שהקב"ה קבע שבישיבה ובשינה הקדושה והטהורה של אהרן ובניו בשטח המשכן המפורק, זה עצמו יקדש את המשכן כאילו קיים ולא התפרק.

ואכן היה כאן עבודה עצומה לאהרן ובניו לא לשנות מצויו ה', שבישיבה ובשינה היה עליהם להחיל קדושה מתמדת של המשכן כאילו בנוי ולא מפורק, וזה לא סתם ישיבה ושינה, אלא שינה מתוך קדושה וכוונה עילאית ובלתי היסח הדעת לדברים בטלים רק כולו קודש קדשים כל רגע ורגע, שכך התקיים התמדת קדושת המשכן.

ואכן זה שבח גדול לאהרן ובניו שהצליחו בפעולות הגשמיות כביכול שלהם לא להסיח דעת ולהתרומם ולרומם בית מקדשנו כראוי, שאכן ביום השמיני אש משמים אישרה את קדושת המשכן המושלם בקדושה.

א. על הפסוק שנצטוו בשבעת ימי המילואים, והנותר בבשר ובלחם באש תשרפו, הקשה **בספר אמנוהא דספרי** שהרי כתוב שמשה פירק את המשכן בימי המילואים ולדעת **הירושלמי** 14 עמידות וכן 14 פריקות של המשכן דהיינו פעמיים ביום הקימו ופירקו.

ואם כן קשה הרי עוד לפני שיהיה **נותר** (עד הבוקר) כבר נפסל הבשר והלחם מחמת "יוצא", שיצא מבית המקדש/משכן, כי פירקו את המשכן ובלילה היה מקופל?

ותירוץ על פי **תוס'** בע"ז לדי' שבכל שבעת ימי המילואים היה דין "במה" למשכן, ולכן לא היו צריכים בגדי כהונה, ואם כן לא נפסלו ביוצא ולכן הם יכולים להיפסל בנותר אם הותירו מהלחם והבשר עד בוקר.

ב. על הפסוק ומפתח אוהל מועד לא תצאו שבעת ימים, כתב **התרגום יונתן** טעם מדוע לא יצאו 7 ימים, כי 7 ימי המילואים הקימו ופירקו את המשכן כל יום (ומסיים במילים שלא הבנתי כוונתו – "ויתקרב קורב נכון").

ובספר ימין יוסף תמה מדוע הביא התרגום יונתן טעם לאיסור יציאה, (ובאמת תמוה מה הקשר בין האיסור לאהרן ובניו לצאת משטח המשכן 7 ימים, לבין המציאות שהקימו ופרקו את המשכן כל 7 ימי המילואים?).

ותירוץ שהנה בלילה המשכן היה מפורק ואיך התקיים הציווי הכתוב בפסוק שישבו בפתח המשכן 7 ימים – יום ולילה? אלא התירוץ כדברי רש"י וזה כוונתו הנסתרת של התרגום יונתן (שכביכול מציג את השאלה, אך פלא שלא הביא את התשובה), שחז"ל דרשו על הפסוק הבא "כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם", ודרשו "לעשות" זה מעשה פרה, "לכפר" זה מעשה יום כיפור, שהכהן ששורף את הפרה אדומה, וכן כהן גדול בעבודת יום כיפור, צריכים לפרוש 7 ימים קודם.

אבל בפשטות הסבר זה דחוק, ובס"ד בתירוץ הכולל יתורץ ויובן לכתחילה דברי התרגום יונתן.

ג. אל הפסוק "ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת ה' ולא תמותו כי כן צויתי", העיר ר' יהושע מקוטנא שבגמ' בע"ז ד' כתוב שמלך בשר ודם יושב בפנים ועבדיו שומרים מבחוץ, ואילו הקב"ה עבדיו בפנים והקב"ה מלך מלכי המלכים שומר על עבדיו מבחוץ – שזה מהות המזוזה, והנה כאן מצאנו שהכהנים שמרו מבחוץ על בית ה', ובעצם פעלו כפעולת ה', לשמור מבחוץ.

ד. על הפסוק הקודם, בספר שולחן גבוה הקשה הרי רק למלכי בית דוד היה מותר לשבת בעזרה, כמו בא **בסנהדרין קא'**, והביא **מתוס' סוטה מ'** שגם לכהן גדול מותר, אבל עדיין זה לא מתרץ על בני אהרן? ואכן **בתוס' ישנים גיומא ו'** כתב שלא ישבו בעזרה אלא במחנה לווייה, או על פי תירוץ **התוס' בע"ז לדי'** שבשבעת ימי המילואים למשכן היה דין במה ולכן היה מותר לבני אהרן לשבת בפתח אוהל מועד/עזרה.

ה. הפסוק בסיום הציווי כתוב "ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צווה ה' ביז משה", ובספר **מפי השמועה** תמה על דברי רש"י שכתב להגיד שבחן שלא הטו ימין ושמאל, ופלא וכי מה החידוש ששמעו לקול משה מה שמסר להם בשם ה'?

ותירוץ שהיות ובשבעת ימי המילואים משה קצף על ששרפו את החטאת ואהרן הסביר לו ובסוף משה הסכים

וטהר לבנו – צו

שנשכב לישון בישיבת שם ועבר, על פי דברי הבית אהרן מקרליון על הפסוק ויקץ יעקב משנתנו שגם בשינה יש עבדות לה'.

והוסיף יהודי יקר שאכן גם קדושת בית המקדש התחיל על ידי יעקב אבינו שישן בקדושה מיוחדת בהתגלות ה' עליו, לאחר הכנה עצומה של 14 שנה שהתמיד בתורה בלי

וללמדנו כתב הרב אברמי וולס באופן נפלא, שלכל אחד יש משכן פרטי כדברי הזוהר על הפסוק ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם/בתוך כל יהודי ויהודי.

ואכן גם אצל יהודי יש תקופות שכביכול המשכן בטל, כי הוא אוכל וישן ושאר צורכי הגוף, ולפעמים יש נפילות כמו המשכן שפורק פעמים ביום בשבעת ימי המילואים, ולמרות זאת הקדושה נשארת בהתמדה, כי הנפילות וצורכי הגוף הם חלק מהעלייה, כי מטעיות לומדים, ושבע יפול צדיק וקם, רק לא להיבהל ולא להתייאש.

ובסוף יזכה כל יהודי שמתמיד להצליח, כי בסוף יהיה יציבות בלי נפילות חלילה, כמו שבסוף ביום השמיני שרתה השכינה באופן קבוע.

למשה היה למנה כאשר ציווה ה' את משה – האם משה נשאר מלאך בארץ

לגוף הקדוש של משה לאכול כמנת אוכל למרות שהתקדש כמלאך.

ולפי זה מובן גם שמשה ברדתו ביום כיפור עם הלוחות השניות לא אכל בסעודת המצווה שעשה יתרו כשהגיע והקריב קורבנות, אלא משה הגיש לתלמידי חכמים, כי אם אינו יכול לאכול כי היה כמלאך, לפחות יעסוק במצווה להגיש לגדולי ישראל בסעודת מצווה.

ואומנם קצת צריך עיון, שאם אכן משה רבינו לא אכל גם בהיותו למטה, מדוע השוו אותו מרים ואהרן ודימו את משה אליהם, וטענו מדוע פרש מאשה הרי גם בהם דיבר ה', וגם מדוע ה' לא טען להם טענה זו? רק ה' טען להם "פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת ותמונת ה' ביט, ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה?"

שהרי היות ומשה לא אוכל ושותה רק כאשר יש ציווי מיוחד אליו מה' לאכול, כי גופו נשאר כמלאך, ומלאך לא מתחתן וחי עם אשה?

ואולי לאחר שנצטווה לאכול בציווי ה' ממנת הקורבן, אולי חזר גופו לאכול כאחד האדם, ואין כאן מעלים בקודש ואין מורידים, כי אכילת קדשים בציווי מיוחד של ה' למשה רבינו, יתכן וזה גבוה ממעלת ופעולות מלאך, ואולי לכן לא הוזכר דבר זה למעלת משה משאר הנביאים.

משה שימש בחלוק לבן – למה לא לבש בגדי כהונה (ללמדנים, ונכתב בלי עיון מספיק)

לאהרן אחיד והוא זר אצלם, ועל פי הדיבור שימש ולא הוזכרו בו בגדים.

ולפי זה לא מחמת כלאים לא לבש משה בגדי כהונה, אלא מחמת שבגדי הכהונה ניתנו רק לאהרן ובניו, ולכן שאלה הגמרא בע"ז מה לבש משה בשבעת ימי המילואים?

ואכן בתשובת הגמרא שם על פי תוס' שם שיש מפרשים שמש לבש בגדי לבן שאין בהם כלאים, ומדוע אסור שיהיה בהם כלאים, ואולי בגלל שיש כאן הוראת שעה להקריב שוק של שלמים, או כדברי התוס' שם כי היה דין במה למשכן בימי המילואים כי משה היה מקימו ומפרקו פעמים בכל יום, ואין חובה בלבישת בגדי כהונה בהקרבה בבמה.

ועל יסוד דברי חתם סופר, עוד צריך עיון לעני"ד, שהרי אהרן ובניו לבשו במשך שבעת ימי המילואים את בגדי הכהונה למרות שיש בהם כלאים והם אפילו לא שימשו בימים אלה ככהנים המקריבים רק התחנכו, ובכל זאת בהוראת שעה הותר להם כלאים לצורך חינוך המשכן והכהונה, בפרט לדעת תוס' שלא היה לזה דין משכן רק במה כי פרקו אותו פעמים ביום, אלא שהיה הוראת שעה

לכאורה יש לשאול מדוע אריכות הלשון, מספיק שיכתב "למשה היה למנה כאשר ציווה ה'", מדוע יש את הסיוס "את משה"?

ואולי מכאן התחדש למלוא העומר וכן לרבי לייב חריף שהיות ומשה עלה לשמים למשך 120 יום, ושם לדברי המדרש בשם רבי תנחומא שאמר בשם רבי אלעזר בשם רבי מאיר, שמשה נהפך להיות מלאך למעלה בשמים ולכן הצליח לחיות בלי אכילה ושתייה 40 יום רצוף ובמשך 120 במצטבר.

ומשמע מדבריהם שמשה כביכול נשאר מלאך גם לאחר שירד מהשמים לארץ, ולכן כאן היה ציווי מיוחד א. שמשא יאכל את המנה כי משה שימש ככהן בשמונת ימי המילואים, ב. שגופו של משה יוכל לאכול ולאכל את האוכל למרות שנהפך ונשאר להיות כמו מלאך, ואולי זה בבחינת מעלים בקודש ואין מורידים.

ולפי זה מובן אריכות הלשון, "כאשר ציווה ה' את משה", שה' לא רק ציווה על משה לאכול ככהן את המנה, אלא גם ציווי לגופו של משה שיוכל לאכול למרות שהיה כמלאך גם לאחר ירידתו מהשמים.

ואולי לכן מודגש "למשה היה למנה", ולכאורה המילה "למנה" מיותרת, ואולי להדגיש שבגלל ציווי ה' היה כוח

מלן החתם סופר זצ"ל הביא דברי רש"י על הפסוק "ויקח משה אותם מעל כפיהם ויקטר המזבחה" – שמשא שימש כל שבעת ימי המילואים בחלוק לבן: וקצת תמוה מדוע הביא רש"י זאת דווקא בפסוק זה?

ותירץ החת"ס שהיות וכאן בשבעת ימי המילואים היה הוראת שעה וכפי שכתב רש"י בפסוק זה "על העולה" – אחר העולה, ולא מצינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

ואם כן כתב החתם סופר שלכן לבש משה בגדי לבן כי בבגדי כהן יש אבנט שהוא כלאים ומותר בעבודת הקורבנות, ואולי מותר אבנט כלאים רק במצוות דורות, אבל בקורבן שיש בו הוראת שעה אולי לא הותר אבנט כלאים, לכן לבש משה בגדי לבן.

ובעצם בגלל פעולה אחת של הקטרת השוק של קורבן השלמים לכן משה רבינו בכל שבעת ימי המילואים בכל הפעולות לבש בגדי לבן ולא בגדי כהונה.

ואומנם צריך עיון, שהרי רש"י בגמרא ע"ז לז' כתב משה לא נשתמש בבגדי כהונה, כי כתוב "ועשית בגדי קודש

וטהר לבנו – צו

הימים, ולכן היה מותר להם ללבוש בגדי כהונה וגם כלאים, כי הם היו כוהנים בתוך המשכן ולא בבמה, אבל משה רבינו הסתפק האם גם כלפיו יחשב המשכן כמשכן ולא כבמה, שהרי המשכן פורק פעמים ביום, ואם כן היות והוא כהן בימים אלו עליו חובה לעשות עבודה בבגדי כהונה.

אבל כאשר ראה משה שנצטוו להקריב את שוק השלמים, הבין שיש כאן הוראת שעה ולא לדורות, כי לדורות לא מקריבים שוק שלמים, ומזה הבין משה שפשר השינוי שאין לו סיבה של חינוך מה שאפשר לפרש כלפי אהרן ובניו שלבשו בגדי כהונה למרות שלא הקריבו בימים הללו, מזה לקח משה שאין לו ללבוש בגדי כהונה, כי כלפיו זה כמו במה שלכן לא היה לזה פסול יוצא רק נותר כפי שכתבתי קודם ודברי החתם סופר פלאי פלאים!!

ומה שכתב רש"י שמשה לא לבש בגדי כהונה כי לא נצטווה רק נצטווה לעשות בגדי כהונה לאהרן ובניו, זה אפשר לפרש שלאהרן ובניו הבגדים היו לכבוד ולתפארת, ואילו משה רבינו כבר היה לו כבוד ותפארת כי קרנו פניו באור השכינה, ואולי גם היה ציווי מיוחד שמשה ירחץ וילביש בעצמו את אהרן ובניו, ולכן לא מוזכר משה בעניין הבגדים כי אותו לא הלבישו ורחצו.

ובכל זאת מאחר שמדויק ברש"י בחומש כפי שביאר החתם סופר שמיתור הקרבת שוק השלמים שהוא הוראת שעה, מזה למד משה שכל עבודתו היא הוראת שעה, שלמרות שהמשכן לא נחשב לבמה וכפי שהסברתי קודם שלכן לא נפסל ביוצא רק בנותר, בכל זאת כלפי הקורבנות יש הוראת שעה מיוחדת, ללמד את משה לא להלביש בגדי כהונה מחמת הכלאים שהותר רק בהקרבת קורבנות רגילות ולא של הוראת שעה.

וממילא הבין משה, שהציווי לבגדי כהונה מיוחד לאהרן ובניו בלבד ולא למשה אפילו שילבשם בעצמו, ואכן יש דעה בגמ' שמשה שימש בכהונה כל 40 שנה במדבר, ושם לא היה הוראת שעה, ובכל זאת משה שימש תמיד בבגדי לבן, כי הבין שהקב"ה לא רצה שיכהן בבגדי כהונה ולכן היה ציווי מיוחד להקריב את שוק השלמים.

ומשה הלביש בגדי לבן, כי בבגדי לבן אהרן נכנס לקודש הקדשים ביום כיפור, וכאמור בהסבר דברי התרגום יונתן עבודת אהרן ובניו שישבו כל שבעת ימים בחצר אוהל מועד גם כשהיה מפורק, בכדי להכין את עבודת יום השמיני שאז תשרה שכינה במשכן, ומשה הכין את עבודת יום כיפור שנוצר בעקבות פטירת שני בני אהרן ביום השמיני, שאמר לאהרן שלא יבוא בכל עת אל הקודש רק ביום כיפור.

ואולי בדרך דרש, אהרן נכנס בבגדי לבן ביום כיפור לקודש הקדשים, להזכיר זכות משה רבינו שלא לבש בגדי כהונה, כי לא נצטווה על כך, ואהרן בעבודת יום כיפור בא לתקן גם חטא בניו שהדליקו אש זרה שלא נצטוו עליה, ויל"ע.

שהותר להם לבישת בגדי כהונה אפילו בבמה וגם כלאים הותר להם, ואם כן מזה לכאורה יכול היה משה ללמוד שהותר לו לעבוד בבגדי כהונה למרות הכלאים ולמרות שהיה הוראת שעה?

וגם על הסבר התוספות, שמשה לא לבש בגדי כהונה כי זה היה כמו במה היות והוקם ופורק בכל יום פעמים, ולכאורה קשה שהרי אהרן ובניו לבשו בגדי כהונה, אבל זה אפשר לתרץ כי זה היה הוראת שעה מיוחדת לצורך חינוכם לעבודה בבגדי כהונה וכאמור.

אומנם יתכן לרש באופן שונה, שהנה מצאנו שהתורה החשיבה את המשכן בשבעת הימים הללו כבנוי תמיד, שהרי כתוב **"ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת ה' ולא תמותו כי כן צויתי"**, והבאתי קודם שכתב **התרגום יונתן** טעם מדוע לא יצאו 7 ימים, כי ב 7 ימי המילואים הקימו ופירקו את המשכן כל יום (ומסיים במילים שלא הבנתי כוונתו) – **"ויתקרב קורב נכון"**. ועיין קודם מה שהקשתי מספר ימין יוסף.

והנה הקב"ה ברחמיו נתן לי מקום לחדש ולתרץ הכל ביסוד אחד, שהנה אהרן ובניו נצטוו לחיות 7 ימים בפתח אוהל מועד, וברור שזה לא רק ישיבה אלא גם שכיבה ושינה, כי אי אפשר לאדם בלי לישון 3 ימים ברציפות, וממילא אין דעה שמותר לישון בעזרה לאף אדם גם לא למלך, בקושי ישיבה הותר למלך ולכהן גדול, אבל שינה בשום פנים ואופן אסור.

אלא שהתורה מחדשת לנו שאהרן ובניו ישבו וישנו במקום שבו היה מוקם המשכן כגון בלילה שבו המשכן היה מפורק, ובכל זאת הקב"ה על זמנים אלו שמותר לשבת ולישון הגדיר זאת **"פתח אוהל מועד"**, למרות שהמשכן מפורק, כי בגופם שמרו על קדושת המשכן שגם כשהוא מפורק עדיין יחשב למשכן.

ולפי זה, תירצתי כוונת דברי **התרגום יונתן**, שהתורה מצווה את אהרן ובניו לשבת 7 ימים בפתח אוהל מועד, כי פירקו את המשכן בכל יום משבעת ימי המילואים, ולכן רצה הקב"ה שהם יתמידו את קדושת המשכן גם כשהוא מפורק בכך שהם לא עוזבים 7 ימים רצופים את מקום המשכן גם כשהוא מפורק.

ואולי זה כוונת סיום **דברי התרגום יונתן** **"ויתקרב קורב נכון"**, שעל ידי התמדת קדושת המשכן 7 ימים ביום ובלילה בלי הפסקה גם כשהוא מפורק, זה יגרום ביום השמיני שתדך אש מהשמים שיתקבלו הקורבנות לרצון, מחמת התמדת הקדושה במשכן ברציפות, או הכוונה שהקטר החלבים והאברים שמוקטרים כל הלילה כי כאילו המשכן קיים, או שבשמירת קדושת המקום, כמו קדושת בית המקדש שנתקדש גם לאחר החורבן.

ולפי זה מתורץ שלא היה דין במה אלא משכן לאהרן ובניו, כי כלפיהם כביכול המשכן לא פורק במשך שבעת

וחדושים אלו שיהיו לעילוי נשמת הגאון הצדיק

רב ברוך מרדכי הלוי בן רב אברהם מנחם פריינד זצ"ל

מחבר ספר "ברוך מרדכי" על התורה

שממנו לקחתי הרבה מקורות יפים ונפלאים שעורר בי מחשבות טובות וחדושים.

וטהר לבנו - צו

ערב פסח התשפ"ד

בס"ד

אליך יהודי יקר, שבליבך יוקדת אש קודש, בקשתי אליך עזור נא לי להדפיס את

סט ספרי "וטהר לבנו" 7 כרכים

לחלוקה חינם בבתי כנסת וישיבות ברחבי הארץ לחיזוק הרבים.

ומי לנו כשר התורה מרן רבי חיים קנייבסקי זצ"ל,

שלאחר מספר חודשים בזמן הקורונה שהספר היה אצלו נתן הסכמה נדירה
לספר, וכך כתב

"גם אני מצטרף להברכה, כי הספר מעורר מאוד ליראת שמים

ומידות טובות וללימוד התורה"

ד"ר אהרן קרן ז"ל מנכ"ל אגודת ישראל
אני מצטרף לברכה המופתית של רבי חיים קנייבסקי זצ"ל
כי הספר מעורר מאוד ליראת שמים ומידות טובות וללימוד התורה
ב"י קרן

לא "מסוגל לעורר"

אלא "מעורר מאוד"!!!

והזמן קצר והמלאכה מרובה.

חכם לב יקח מצוות - היה שותף במצווה

כרך בראשית + מועדים נתרמו ב"ה

חסר 150,000

לכרך שמות - ויקרא - במדבר - דברים - הגדה של פסח

כל כרך בערך 30 אלף ש"ח

אנא התקשר: יוחנן ריינר 0527120333

באפשרותך לקבל באימייל את ההגדה של פסח החדשה 265 עמודים,
או את המהדורה הראשונה 2 כרכים של ספרי וטהר לבנו על התורה ומועדים

להתרשמות באימייל:

106855@gmail.com